

Abya melóméló Jis̄s Kras ndere MAKOS ásamé

Mekomejós ayi J̄n menwyaá b̄s manaá Es̄w̄o ágarége

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; J̄n 1:19-28)

¹ Gé náne abya melóméló ayi Jis̄s Kras, Maá Es̄w̄o ákéné.

² Abya yina aló wyε nkane Asaya muú ekpávé Es̄w̄o ab̄o ásámé nnó,

“Es̄w̄o aké, ‘Wuúgé, nt̄ome nyé muú dent̄s wa ayi ab̄s̄ mbε ne w̄o

manchw̄o kwyé meti wyε.’

Asaya ama asá ntó nnó,

³ muú f̄o abene mb̄o né mashw̄one aké,

‘Kwyεge meti Ata dakéné.

Nyaáge éwú ébé cho!’ ”

⁴ Bii f̄o J̄n achw̄o né mashw̄one agarege yéndémuú nnó ákw̄aré met̄s̄ wuú álya gabo ne áwyaá ji manaá Es̄w̄o nnó, Es̄w̄o ajinte gabo wuú.

⁵ Yéndégébé gejamégé b̄s̄ átanenge né gebagé mewaá Judiya ne b̄s̄ Jerosale áko ájyé wu mekomejós J̄n, áshuú ekúu né gabo ayi ebw̄o ápyéé, J̄n awyaágé ebw̄o manaá Es̄w̄o né Ebéé Jodan.

⁶ J̄n afyé mandeé ayi át̄s̄ ne bya mp̄o mashw̄one.

Awélé ekandá mekó menya né gebwε jii, ne menyéé wuú alu nyá lé égomé ne nwȳs̄.

⁷ Jɔn agarege bɔɔ aké, “Muú fɔ achwɔ mbɔ me meso ayi áñeá gemε apwɔ me, nkwané yé muú ayi nkage mbyéle mme nkaá manyíi unó uka bíi wɔ.”

⁸ Ama jɔɔ aké, “Me nwyage enyú ne manaá Ɛsɔwɔ mamímamí ne ji ayi áchwɔ awyage nyε enyú ne Mendoó Ukpea.”

*Awyaá Jisɔs manaá Ɛsɔwɔ
(Mat 3:13-17; Luk 4:1-13)*

⁹ Né gébé eyimbɔ, Jisɔs atané né melɔ Nasaret né gebagé mewaá Galilíi achwɔ nnó Jɔn awyaá ji manaá Ɛsɔwɔ * né Ɛbéé Jodan.

¹⁰ Gébégé awyaá ji manaá Ɛsɔwɔ átánege né mmu nnyi, agé mfaanebuú anené Mendoó Ukpea etané mfaá éshúlege ji mmyε nkane gepwine.

¹¹ Ne meko atané mfaánebuú aké, “Wɔ ɔlu maá metɔɔ wa, metɔɔ egɔɔ me ne wɔ dɔɔ.”

*Danchɔmeló ammua Jisɔs
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)*

¹² Ténéténé yimbɔ Mendoó Ukpea épyε ji afé né mashwɔne.

¹³ Jisɔs abelé ewu usaá ndɔ upea, ne danchɔmeló achwɔ kpelé ji. Mbaá ayi ji alu, menya mebomebo ntó elu wyε ne makiénné Ɛsɔwɔ áchwɔ pɔɔ Jisɔs.

*Jisɔs alɔ utɔɔ bíi né Galilíi
(Mat 4:12-17; Luk 4:14, 15)*

¹⁴ Ɛwyagé Herɔd apyéé Jɔn áfyε denɔ. Jisɔs atané né gebagé mewaá Judiya afé né Galilíi agarege abya melóméló ayi atané mbaá Ɛsɔwɔ. †

---

* **1:9** Elú wáwálé nnó: Manwyaá bɔɔ manaá Ɛsɔwɔ ele manlere nnó bɔɔ áfyε matɔɔ bwɔ ne Jisɔs ne ákwólége ji. † **1:14** Elú wáwálé nnó: Ɔkuúge né uba nyε 6:14-29 ɔkage ula bi áfyéé Jɔn denɔ.

15 Ajóoge aké, “Lyage gabo nyú dékámé ne abya Esowó melóméló elé gébé eyigé Esowó ágbarege gefwa jíí gelá kwókwólé.”

Jisàs akú baá utóó bíí ani abi mbe
(Mat 4:12-17; Luk 5:1-11)

16 Bíí fò Jisàs abó akoóge né mbále ebeé mega ewé elu né Galilíí, agé Simun ne menmó wuú Andru, áñmée utófó bwó, elé álu áwáné meshuú.

17 Jisàs ajóó ne ebwó aké, “Kwólege me, nlegege nyé enyú ndere ákpálege bóó eké meshuú.”

18 Ténéténé yimbó, ebwó álya utófó ebwó, ne ákwólé jíí.

19 Ndere Jisàs ályá eféé ajyéé mbe gachye, agé Jemsi ne Jón menmo wuú, ebwó álu baá Sebēdee. Abó álu mmu ékpée átome upaá utófó bwó.

20 Akuú ebwó, ne yé gébé áchó wó álya nte ebwó Sebēdee né mmu ékpée ne bóó utóó abi ebwó áselé, ne ákwólé jíí.

Jisàs afere mende fò meló nchye mmye

21 Jisàs ne baá utóó bíí áfé né Kapanóm, bíí uwyaá bóó Jus ukwónégé afé né echa mmyemenene alo mánlérégé.

22 Bóó áwu nkane jíí alárege ála mano mekpo fuú né gefóó eyígé jíí alárege néndé alárege ne ncha ayi atane mbaá Esowó épófó eke ánleré mabé Esowó.

23 Mende fò ayi awya meló nchye abó alu ntó mmu echa mmyemenene, aké agéne Jisàs alo mánkalégé aké,

24 “Jisàs ayi Nasaret, okélege mampye esé ndé? Ochwó maníí esé mbwe? Nkage wó, olu Muú Ukpea ayi atané mbaá Esowó.”

25 Jisəs anyá meló nchye yimbə aké, “Kwéné mejóó, táné ji mmye.”

26 Meló nchye yimbə apye ji akalé akwé mme achu gbokgbok ne atané ji mmye.

27 Bóó ako ágégé gefóó yina ala mano mekpo fuú ne ágige atε áké, “Ewé etané efó? Ndofo elé gefógé geno eyi gekε ne utoó? Mende yina awya uto mányá áló nchye ne áwúu ji.”

28 Ewya wó, ngó Jisəs akwó akwóné gebagé mewaá Galilií geko.

*Jisəs apye gejamégé bóó mameé atóó
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)*

29 Jisəs, Jεmsi ne Jón ályágé εcha mmyemenene, εbwó ako áfé cho né gepúgé Simun ne Andru.

30 Ne mmá mendée Simun amee njaja gefwine abelé mfaá ukwó, ágare Jisəs nnó mendée yimbə amee.

31 Awuúge mbə atene ji nekune mmye agbaré ji εbwó abwe ji akwilé ajwəle ka. Ténéténé yimbə gefwine gebyé ji mmye ne mendée yimbə achyé εbwó menyéé.

32 Ne nkwale akwənege, gébége mηmεé εpwyaa, bóó áchwó ne bóó mameé ako ne ye abi aló nchye áchyége εbwó εfwyale mbaá Jisəs.

33 Ne gemεge melə geko gechwó chóme né menombi gepú eyige Jisəs álu.

34 Eféé ne Jisəs apyé gejamégé bóó bi ámee ufóó mameé atóó ne ama fére abifo gejamégé aló nchye mmye. Akámé fó aló nchye abifo ájóó mejóó wó néndé ákaá gefógé muú yi ji álu.

*Jisəs agaré mekomejóó Eσωə né gebage mewaá
Galilií*

35 Dondo gemuá mme Jis̄s akwile afé né melu éwé b̄ó alá p̄ó wyéé, anenemmye.

36 Simun ne abif̄o ál̄o ji mánkelé.

37 Agégé ji aké, “Yéndémuú akélege w̄o.”

38 Jis̄s aké ne ebw̄ó, “Esé deb̄o manjye ntó mata mal̄o ayif̄o nnó ngaré ntó ebw̄ó mekomej̄ó Es̄w̄o nende gé genó eyi gepyé me nchw̄ó mb̄o.”

39 Ne Jis̄s aké né gebagé mewaá Galilií geko agarege mekomej̄ó Es̄w̄o né mmu macha mmyemenene bw̄ó ne aférégé b̄ó aló nchye mmye.

Jis̄s apye muú ubá atoó

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Bii uma, muú ubá f̄o achw̄ó tó mánó mbe ushu Jis̄s, ane ji mmye aké, “Mb̄ogé akélege, pye me nkpea.”

41 Jis̄s áwuúgemb̄o meshwe akw̄ó ji met̄ó, anyaá ebw̄o wuú ata ji aké, “Nkélege, kpea.”

42 Ajógemb̄o ubá mende yimb̄o ubye, akpea.

43 Jis̄s anerege, aké alyaáge mende yimb̄o nnó ajye, aji ji etu,

44 aj̄ó ne ji aké, “Ekagé ópye muú f̄o akaá genó eyi gépye ne w̄o. Chó léré lé mmye jyé mbaá mémpyé ure Es̄w̄o áchééré agé nnó otó. Ne chyéé genó eyígé ebé Mosis éj̄ó, mampye b̄ó ákaá nnó otó.”

45 Yémb̄o mende yina ajyegge aké agaré abya yina mbaá meko, ne gegare eyi gepyé Jis̄s kpené sé melo gbógónó ajw̄ole shushu, ne yémb̄o b̄ó átánege yéndé mbaá áchw̄ó wyé eta wuú.

2

Jis̄s apye muú úchánchi atoó

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Jis̄s ab̄elégé éwu mboó nd̄o, ama akéré meso né Kapan̄m ne b̄ó áwú nnó alú mmu.

² Gejamégé b̄ó áchw̄o chome né mmu gepú, ágbeé kpaá melu epó sé yé né menombi. Ne Jis̄s ab̄ó agaregé ebwó mekomej̄ó Es̄w̄o.

³ Ndere alerege ande f̄o aníi, ákpa muú úchánchi né uló áchw̄o ne ji mbaá Jis̄s.

⁴ Akw̄onégé ágé f̄o meti mánkpe ne ji mmu gepú w̄ó, gétúgé b̄ó ájamé d̄ó, ákwó mfaá gepú átí embu né mfaá nchu mbaá yi Jis̄s alu. Anérégé ábw̄e mende yimb̄o ne geb̄o, ápyé ji ashule mme.

⁵ Jis̄s agégé ndere b̄ó bimb̄o áfyéé mat̄ó ne ji, aké ne mende úchánchi yimb̄o, “Maá wa, ájíinte gabo wyé.”

⁶ Eke ep̄yémb̄o ánleré mabé Es̄w̄o f̄o ab̄ó alú eféé, áwúgemb̄o ál̄o mangíge né mat̄ó ebwó nnó ndé muú na?

⁷ “Epye nnó ne mende yina ábyaá Es̄w̄o. Aj̄ó eké ji alu Es̄w̄o. Es̄w̄o mbiú ne akage jinte gabo muú.”

⁸ Jis̄s akaá me genó eyige ebwó áf̄érégé né mmu mat̄ó bwó, agiú ebwó aké, “Ulannó enyú déwya gef̄ogé uf̄éré bimb̄o né mat̄ó nyú?

⁹ Ndé gelu pere manj̄ó ne muú uchánchi, ‘Nnó ájíinte gabo wyé,’ waá manj̄ó nnó, ‘Kwile téné, pwi geb̄o jyé ke ójye.’

¹⁰ Nkelege mámpye enyú dékaá nnó Maá Nte Mekwaá awyaá uto fa mme manjinte gabo mekwaá.” Jis̄s aké ne mende úchánchi yimb̄o,

¹¹ “Kwile téné, pwi geb̄o jyé, ójye mmu.”

¹² Aj̄ogemb̄o, mende yimb̄o akwilé téné mbe ushu bwó ako, apwi geb̄o awulé né gepú jíi. Ne b̄ó ako alá mano mekpo fuú, áféége Es̄w̄o ake, “Ese delú danjé gef̄ó geno eyige na.”

*Jisəs akú Levi ndere maá utó wuú
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Bii fɔ Jisəs ama jyε né mbále géntoógé mewaá Galilí. Ne gejamégé bɔ́ áchwɔ́ nó ji mme, ala manleré ebwɔ́ mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ́.

¹⁴ Ndere Jisəs álya eféé akene ajyε, agé Levi maá Alfɔs. Ajwɔ́lé né melú utó wuú ásele ηkámakpo. Jisəs akuú ji aké, “Kwɔ́lé me.” Ne akwilé ka ala mankwɔ́lé ji.

¹⁵ Ɛwyágé ndere Jisəs ajwɔ́le ányεé menyεé ne baá utó bii né gepúgé Levi, gejamégé ánselé ηkámakpo ne bɔ́ ubeé ne gejamégé bɔ́ abifó abi ákwɔ́lege Jisəs, abó ányεé ntó menyεé ne ji.

¹⁶ Ne ánléré mabé Ɛsɔwɔ́ fɔ́ abi alú bɔ́ Farasi, ágégé nkane Jisəs anyεé menyεé ne ánselé ηká makpo ne bɔ́ ubeé, ágii baá utó bii aké, “Ulannó ne Jisəs anyεé menyεé ne ánselé ηkámakpo ne bɔ́ ubeé?”

¹⁷ Jisəs awúgé genó eyígé ebwɔ́ ágii baá utó bii, ató ebwɔ́ neka aké, “Bɔ́ abi álá meé, ákélégé fɔ́ muú uka, élé abi ámeé ne ákélege. Ne me nchwɔ́ fɔ́ fa mme mánkú bɔ́ abi álu cho né Ɛsɔwɔ́ wɔ́, nchwɔ́ lé máнку bɔ́ abi ápyεé ubeé.”

*Nkwé manlya menyεé kpékpé
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ Bii fɔ́ baá utó Jɔ́n ménwyaá bɔ́ manaá Ɛsɔwɔ́ ne abi bɔ́ Farasi, ályá menyεé kpékpé getúgé depɔ́ré Ɛsɔwɔ́. Ne bɔ́ fɔ́ ágégé mbɔ́ áchwɔ́ gii Jisəs aké, “Ulannó baá utó Jɔ́n ne abi bɔ́ Farasi ályage menyεé kpékpé, ne abyεé álá pyε mbɔ́?”

¹⁹ Ne Jisəs ashuú ebwɔ́ meko aké, “Nnó ájeé menɔ́ neba ályage menyεé kpékpé ayi menɔ́ neba alú ne ebwɔ́? Akáge lyaá fɔ́.

²⁰ Yémbə gébé gebéé nye eyíge menə neba álá bée nye sé ne ebwó, éféé ne ályáge nye menyéé kpékpé né mboó gébé gétúge depərə Éswə.”

Gepə geké gésélé fə gekwene gepə

²¹ Jisəs ama tó makámejəó ayifə aké, “Ne muú akaáge sé fə gebagé ndeé geké akwəmé embu né ndeé eyi gekwéne. Apyégé mbə gebagé ndeé eyigembə génywerege nye gépye ndeé yimbə egyalé dó.”

²² Ne muú akpané fə mməó make áfyé né ukwéne unó mməó ebi akwyéé ne mekə menya. Apyégé mbə, mməó mimbə mamuale nye mapye unó mməó bímbə úgbó. Mməó ne unó mməó ebimbə uchəge nye detú. Afyé le mməó make né unó uke.”

Nkwé ayi bií uwyaá bəó Jus

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Né bií uwyaá bəó Jus fə, Jisəs ne baá utəó bií ákoóge né mekəó gefəgé nchi fə eyi ákuú nnó wid. Ndeere ebwó ákoóge né mmu mekə wembə, baá utəó bií álə mánkóge gefəgé nchi eyimbə álálege ányéé.

²⁴ Ne bəó Farasi fə ágege mbə, ájəó ne Jisəs áké, “Gé ebé se ékámé fə nnó baá utəó byé ákəó nchi bií uwyaá wó.”

²⁵ Jisəs ashúú ebwó meko aké, “Enyú délu danjəó né mmu ηwe Éswə dékaá genó eyigé mfwa Devid ápyé nyá gébége mesa ámmye ji ne bəó bií wó?”

²⁶ Akpe nyá mmu echa ure Éswə, abó brəd ayi abó ajélé áchye mbaá Éswə ányé. Ewe ebe se eké muú yicha anye fə menyéé yi ajéle áchye mbaá Éswə, ekose ámpye ure Éswə wó. Yé mbə Devid abó anyé achye ntó bəó bií.” Mechó ewe epye gébége Abyata alu mfwa ámpyé ure Éswə.

²⁷ Jisos anmere ajóó ne ebwó aké, “Akwyé fó mekwaá gétúgé bíí uwyaá wó, ákwyé lé bíí uwyaá gétúgé mekwaá.

²⁸ Nkelege mangaré enyú nnó Maá Nte Mekwaá ne alú Ata ayi abóó utó mangaré mekwaá genó yi abo mampye bíí uwyaá bóó Jus.”

3

*Jisos apye mende yi ebwó egboó ji atóó
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)*

¹ Jisos ama jye né echa mmyemenene ne mende ayi ebwó egboó ji abó alú wye.

² Eféé mbóntó, bóó fó abi ákélege meti mánjóó nnó Jisos apye genó gebo alú wye ápéle ji dome mange nnó apye nyé mende yimbó atóó né bíí uwyaá bwó ne ájóó nnó ákwé ebé.*

³ Jisos aké ne mende yimbó, “Kwilé, chwó téné mbe ushu bwó.”

⁴ Agii ebwó aké, “Ebé esé eké depye ndé né bíí uwyaá? Eke dépye galógáló wá gabogabo? Mampye mekwaá apó wá mánlyáá ji agbó?”

Ne yé muú ayi anené meko apó.

⁵ Metóó esóó Jisos dóó ape ebwó agyaá yémbó meshwe akwó ji metóó gétúgé áñeá matóó. Ajóó ne mende yimbó aké, “Nyaá ebwó wye.” Anyágé ebwó wuú etóó.

⁶ Ténéténé yimbó bóó Farasi átáné dafye ájye báne ekwó Heróó, ásó mala nnó apye Jisos áwá.

Gejamé gé bóó ákwólege Jisos

* **3:2** Elú wáwálé nnó: Mabe bóó Jus áleré nnó mampye muú átoó élé utó gétúgé eyigémbó, ákamege fó muú apye muú átoó né bíí uwyaá ekosé mbógé muú nemeé yimbó ala meti negbo.

⁷ Jisəs ne baá utóó bií ályaá áfé ne mbále gentoge mewaá Galilií, né gejamégé bós ákwólége ji abi átáné gebage mewaá Galilií, Judiya,

⁸ Jerosale, Idumiya, abi átáné εgbé εβεé Jodan, ne gebagé mewaá eyi gelu kwókwólé ne Tiya ne Sidon. Bós bina áko ábó áchwó εφεé gétúgé áwú unó bi Jisəs ápyéé.

⁹ Jisəs agaré baá utóó bií nnó ákwyε εκπεé ji akpe mmu, néndé bós ája dós ekagé áηméré ji mme.

¹⁰ Ne gétúgé ji apyε gejamégé bós atoo, bós mameé ako ámmyε mánychwó ji mmyε nnó áta ji.

¹¹ Yéndégébé bós bi áwya aló nchyε ágegé Jisəs, aló nchyε bimbo ápyε εbwó akwéne mme mbe ushu wuú ákálege áké, “Wó olu Maá Esowó.”

¹² Yémbó Jisəs anyáne abi nnó ékágé ájyε ágaré bós ákaá gefoge muú yi ji alu.

*Jisəs ajya áηgbá bií áfyáneápea
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Ewyagé Jisəs afé mfaá mekwé, akuú bós bí ji akεlege nnó ákwóle ji, áchwógé,

¹⁴ ajya bós áfyáneápeá nnó ábé ne ji, achyε εbwó mabo nnó áηgbá. Agare εbwó aké, “Ntóme nyε enyú dafyε nnó déjyé degarége mekomejóó Esowó melóméló,

¹⁵ ne uto bií déférége aló nchyε bi áchyεge bós εfwyale mmyε.”

¹⁶ Ge mabo bós abi ji ajoyá na, Simun ayi Jisəs achyε ji mabo amifo nnó Pita,

¹⁷ Jεmsi ne menme wuú Jon baá Sebēdee, Jisəs achyε bwó mabo nnó Banagis, ula útené nnó baá nénfée.

18 Andru, Filip, Batolomyo, Matyo, Tōmasi, Jemsi maá Alfōs, Tadyōs ne Simun ayi alu muú ekwō bōó Kanenia, †

19 ne Judas Iscarot ayi meso gébé achyé Jisōs mankwaá.

*Jisōs apó ula uma ne Belsebōb mfwa aló nchye
(Mat 12:22-30; Luk 11:14-23)*

20 Ndere bō Jisōs akérégē mmu, gejamégē bōó ama chwō eféé ája kpaá ápye ji ne ákwólé bíí gébé gepó eyi ebwō ákáge nyéé yé menyéé.

21 Bōó ula gepú Jisōs áwuúge ndere bōó ájōge nnó Jisōs alé meé gebwō áfé manjye se ji.

22 Ne ánléré mabé Esōwō fō abi átané Jerosale ábō ájōge aké, “Jisōs awya melo nchye ayi ákuú nnó Belsebōb mfwa aló nchye. Ji ne achyége Jisōs utó nnó ábúge aló nchye.” ‡

23 Jisōs awúgembō, akúu bōó bimbō nnó áchwō, áchwōge aló mántó ebwō makámejōó aké, “Danchōmeló ákáge bú mbō gеме jíí nnó?”

24 Mbōgé melo ekarégé eké emyé ne ate, melo ewémbō eténégé.

25 Mbōgé ula gepú ukarégé, uké umye ne ate utyage.

26 Ne mbōgé danchōmeló aké amyе ne bōó bíí, ebyennó ewú ebye.

27 “Muú ákaágé kpe fō gepúgé meto muú ájō genó mbōgé alá bōmbе áwé ji wō. Ekosé nnó abōgé mbe awеge ji ne ákaáge kpe ajó yéndégenó.

† 3:18 Elú wáwálé nnó: Ekwō bōó Kanenia ula utene nnó ekwō bōó ukoge. ‡ 3:22 Elú wáwálé nnó: Belsebōb ne danchōmeló élé muú awu ama.

28 “Ne enyú kaáge wáwálé nnó Esɔwɔ ajigente gabo yi muú apye ne mejóó mebomebo ewé étánege ji meno.

29 Yémbɔ ájígé fɔ nte muú ayi ájógé mejóó mebomebo ne Mendoó Ukpea, gabo yimbɔ alaá ji mmye te kwyakwya.”

30 (Jisɔs ajómbɔ gétúgé bɔ́ ab́ ájógé nnó, “Ji awyaá meló nchye.”)

Mmá Jisɔs ne aḡmo bií

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Mmá Jisɔs ne aḡmó bií áchwɔ́ tène dafye, átó muú nnó akúu ji.

32 Ne gejamégé bɔ́ bí ájwɔ́lé ánoó Jisɔs mme, ágaré ji áke, “Mmá wye ne aḡmó byeé alú dafye ákélege wɔ́.”

33 Jisɔs ashúú ebwɔ́ meko aké, “Gɔ́ge me ngaré enyú ntó muú ayi alú mmá wa ne aḡmó ba”.

34 Abwɔ́lé ape bɔ́ bí ájwɔ́lé ánoó ji mme aké, Gége mmá wa ne aḡmó ba na.

35 Yéndémuú ayi awuú ne ápyé genó eyígé Esɔwɔ́ ákélege, ji ne alú meḡmó wa ne mmá wa.

4

Nekanémejóó Mentyaá mbwe

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Gébé gefó Jisɔs afe né mbale géntoógé mewaá Galilií, alɔ́ mánlere mekomejɔ́ Esɔwɔ́ ewu. Gejamégé bɔ́ akwɔ́lé ji áfé ewu. Ji ágégé nnó bɔ́ bimɔ́ ájá dɔ́, aje kpe ajwɔ́lé mmu ékpée ewé élú mbále mewaá. Bɔ́ bimɔ́ alaá né mbale gentóo mewaá.

² Alerege ebwó gejamégé unó né makámejǎó. Ndere ábó alerege aké,

³ “Wuué! Bií uma mempye makǎó fǎ afé manjye tya mbwé né mekǎó wuu.

⁴ Ndere átyaá ájyéé, ámé mbwé áyifó ákwé né maá meti ayi bǎó akoge wye, denywǎné dégégé déchwǎ chwé dényé.

⁵ Amé áyifó ákwé né mfaá mme etárávé mbaá ayi mme álá jaá wye wó. Ebelé yéé wó áchií. Ne élé mme álá jaá wye wó.

⁶ Nméé étyégé, edo mbwé yimbǎ, ne elé maka álá kpe mme chánchá wó, adé agbó.

⁷ Amé ayifó ákwé né mme ayi genkpé ntó géchíge wye, áchígé, genkpé eyigémbǎ géwé gekweré mbwé yimbǎ, meshíí ejo agbó, mbwé yimbǎ áfyé ulǎ wó.

⁸ Yémbǎ ámé ayifó ákwé né mme melóméló, awégé áfyé ulǎ, ayifó áfyé ulǎ esaá mesó efya, ayifó áfyé usaá uléé ne ayifó usaá uta apwǎ nkane ábó átyá.”

⁹ Jisǎs ánérégé manto nekanemejǎó eníne na aké, “Muú yi áwyaá matu mawú, áwú.”

*Ula bi Jisǎs atóme makámejǎó
(Mat 13:10-17; Luk 8:9, 10)*

¹⁰ Ewyágé Jisǎs alyaá gejamégé bǎó bimbǎ ala mmyemmye jíí, ángba bií áfyáneápea ne bǎó bifó abi álu kwókwóle ne ji ágú ji ula bi ji atome makamejǎó.

¹¹ Aké ne ebwó, “Élé enyú ne Esǎwǎ apyé nnó dékaá gbǎgǎnǎ unó bi úlú nya bibí né gefwa jíí, ne abi álá pó né gelua genyú, ntome lé ebwó makamejǎó,

12 nnó,
 ‘Apele wyé pele yémbò ágegé fò;
 ne awuúge lé wúu,
 yémbò ákágé fò ula;
 Nnó ekágé ákére meso mbaá Esòwò ajige nte gabo
 bwó.’ ”

*Jisòs agare baá utò bíi ula nekanémejóó mentya
 mbwé*

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

13 Ne Jisòs aké ne ebwó, “Enyú delá ká mbò ula nekanémejóó eni na wó, depyembò nnó ne dekaá ayifò?”

14 Mbwé ayi mampyé mekòó atyá mbò, élé mekomejóó Esòwò.

15 Gejamégé bòó bifò álu eké mbwé ayi ákwené meti, ebwó áwúgé mekomejóó Esòwò, ténéténé danchòmeló achwó aféré mekomejóó yimbò né mmu matòó bwó.

16 Bòó ábifò álu eké mbwé ayi ákwené né mfaá mme etáráné, áwúgé mekomejóó Esòwò ténéténé yimbò, áse ji ne nechóchó.

17 Yémbò mekomejóó Esòwò ájwòle ebwó né mmu metòó wó néndé álu eke genòó eyi gelá gepó ne maka né mme. Ne ábògé efwyale mangé ndere bòó ápaá ebwó gétúgé mekomejóó yimbò, ténéténé ájá mmyé meso.

18 “Bòó abifò álu eké mbwé ayi ákwené né mme genkpé meshíí ejomé. Ebwó bina álu eké bòó abi áwúgé mekomejóó Esòwò,

19 yémbò élé ebwó áwyá mmwòlé né unó mme, ábòó gejeé ne ñka ne ufòó unó uko bí ebwó ákélege, unó bina ujo mekomejóó yimbò upyéé ebwó áwò umpome ulóúló wó.

20 Yémbə bə́ abifə álú eké mme melóméló, ebwó áwúgέ mekomejə́ Əsəwə áse ji áfyε mmu genwáge bwó, áwəme umpome ulóúló, abifə áfyε ulə esaá meso áfya, abifə usaá ulə ulεé, ne abifə ntó usaá ulə uta epwó nkane abó ápené.”

Muú abii fə mekomejə́ Əsəwə mbaá bə́

21 Jisəs ama jə́ ne ebwó aké, “Muú akágé lwε fə étúlénká abə gesá ákweré yé mambelé éwú né nteé ukwó. Anma ewú mfaá.

22 Yé genó eyi gebεé biíbí bə́ alá kágé nyε gépó. Ne genó fə gépó eyigé ákwérége geji bə́ alá kágé.

23 Mbə́ge muú awya matu, awú.”

24 Ajə́ ntó ne ebwó aké, “Sége gébé nkane enyú déwú depə. Gefó eyigé démege genó déchyége muú, mbə́ntó ne ámege nyε áchyéé enyú. Ne achyége nyε ntó enyú eyi géjame gepwó.

25 Muú ayi awya genó, ji ne ágbége nyé ji ebwə, ne muú ayi alá pə, yé ékéké ewé ji awya, áséle nyε eta wuú.”

Nekanémejə́ mbwé yi awéne

26 Jisəs ama jə́ aké, “Gefwage Əsəwə gélú nkane mbwé ayi mempyé makó ápene.

27 Alyaá afé apyε unó bií ebicha agéne ndere mbwé wuú awéne, ne yé genó eyi gepyε mbwé wuú awéne akágé.

28 Elé mme ne apyε nnó amé mbwé áchií, áwé ákwóné áfyé ulə.

29 Ne gébé eyigé mbwé yimbə ágélégé me mempyε makó achwó alə mansəré ne esaá nende gébé gekwəné.”

*Nekanémejós mbwé ayi ákuú ji Mōsta
(Mat 13:31-32; Luk 13:18, 19)*

³⁰ Ne Jisōs ama agií ntó aké, “Ese deǵoge nnó gefwage Εσωω gélú nkane nde? Mmége nyé geji ne ndé nekanémejós?”

³¹ Gélú nkane mbeé mbwé ayí ákuú mōsta, ápege alu ηénéηéné eke nyiné mbwé ngbon.

³² Εβέλεγé ndere ápéne néchií, nēwé, nébwólé gekpékpégé genós eyi gepwós unós uko, gefye mata ayí denwyóné débígé ημεέ, déténege anyua bwó wyé.”

*Ula bi Jisōs álerege né makámejós
(Mat 13:34-35)*

³³ Jisōs agaré bós mekomejós Εσωω né gejámégé makámejós aleré ebwó né gefo eyige ebwó ákage káa ula.

³⁴ Ajógé fó ne ebwó ayi alá tómé makámejós, yémbō gébégé abégé ji mbi ne baá utós bií ágarege ebwó úla yéndé mechó.

*Jisōs anyá mbyonnyi atené
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)*

³⁵ Ne nkwale Jisōs ajós ne baá utós bií aké, “Déchyaá gentógé mewaá deǵyé egbé né.”

³⁶ Ne ebwó álya gejamégé bós efeé, ne Jisōs ajye jwale mé mmu ékpe, ne baá utós bií achwó kpé. Εbwó álō mánchya ne mákpée ayifo ákwolege.

³⁷ Ndere ájye, mbyonnyi metometo áchwó bule nnyi ne ngba nnyi apye nnyi nébúlege, apye ékpe enyige ne uto ne manaá malō mankpéne né ékpe, éla mankemanke.

³⁸ Jisōs abó alú né meso ékpe, anéré mekpo né genósge mekpo, abelege. Ne baá utós bií ájye pe ji

ájoge áké, “Ménleré ðbɔ gébé nnó ese dechwó gbó wó?”

³⁹ Ne Jisɔs akwilé ka, anyá mbyo nnyi yimbɔ ajɔ́ aké, “Mgbannyi tɛné nyámeé.” Mbyo nnyi yimbɔ átené, mbaá akwené tɔmeé.

⁴⁰ Ewyage Jisɔs agií ebwó aké, “Défɔ́ ndé? Défyéé fɔ́ matɔ́ ne Eɔwɔ́ wó?”

⁴¹ Ala mano mekpo fuú áwére ne efɔ́ metɔ́ ágige ate áké, “Ndé gefɔ́gé muú na? Yé mbyo nnyi ne mgbannyi áwuú ji?”

5

*Jisɔs abú aló nchye átané mende fɔ́ mmye
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)*

¹ Jisɔs ne baá utɔ́ bií áchyage gentoógé mewaá Galilí, ákwɔ́né mbale nnyi kwókwólé né gebagé mewaá Garesene.

² Nɔ́ere Jisɔs átané né ékpe ashule né mbale nnyi, mende fɔ́ yi awya meló nchye atané né manome ayi áchomé né etárávé abó gatelé áchwó báne ji,

³ ji ajwɔ́lege le né manome. Yé muú yi akáge wé se ji ne bɔ́ mkpokove apó,

⁴ Nɔ́ nɔ́ ne nɔ́ ábɔ́ áwéle mé ji uka ne amu yémbɔ asɔ́rege bɔ́ nkɔ́kove ne use bi úlú ji uka agbe. Mende yina ató kpaá apwó ayi muú alá kágé ba ji mme awɛ.

⁵ Utuú ne nwɔ́mésé mende yimbɔ akene tametame né manome ne mfaá makwe, akalege ne asɔ́rege menyammye wuú ne mataá awuú ubale.

⁶ Aké agene Jisɔs tete, abó gatelé, ajoye tó manó né mbe ushu Jisɔs.

⁷ Apyegé mbɔ, alile akalege kénké aké, “É é Jisɔs, Maá Esɔwɔ Anyata! Ɔbó ndé mechó ne me? Kélé mabɔ Esɔwɔ nnó ɔchyege fɔ me efwyale.”

⁸ Ajɔgembɔ elé Jisɔs abó anyane ji nnó, “Wɔ meló nchye táné mende yina mmye.”

⁹ Ewyagé Jisɔs agíí ji aké, “Mabɔ mye makamege nnó?” Mende yimbɔ ashúú ji meko aké, “Nkamege ‘Gejamé’, néndé ese delú gejamé.”

¹⁰ Ne aló nchye ane Jisɔs mmye nnó ekágé ábú ebwɔ átané né gebagé mewaá eyigémbɔ.

¹¹ Wyε efεé, nfɔné mekwende fɔ nébó nényyé kwókwólé né mbyɔ Mékwε.

¹² Aló nchye bimbɔ áne Jisɔs mmye nnó álya ebwɔ ájyé kpe mekwende eyimbɔ mmye.

¹³ Jisɔs akamé. Aló nchye bimbɔ átané ájye kpe nfɔné mekwende eníné mbɔ né mmye. Akpεgé mbɔ, nébó néshulé Mékwε, nékwé mmu gentoóge mewaá néke. Nfɔné mekwende eniné mbɔ nelú genógé bɔ delé ápea.

¹⁴ Ambamé mekwende yimbɔ ágégé, ábó afé né meló mangaré genó eyi gepyéé, abifɔ afé né makóó ágarege abya yimbɔ. Ne bɔó átané nnó áchwó áge mechɔ ewé epyéé.

¹⁵ Ne ebwɔ ákwónégé mbaá ayi Jisɔs alu, ágé ntó mende ayi abɔ awya gejamégé aló nchye ndere ajwólé efεé ne mandeé jíí mmye, akéré menyammye wuú. Ebwɔ ágégé mbɔ efɔ ekwá ebwɔ matóó.

¹⁶ Bɔó bí abɔ ágené genó eyígé pyé álɔ mangaré mechɔ ewé epye ne mende yi abó awya aló nchye, ágarege ntó mechɔ ewé epye ne mekwende.

¹⁷ Ne ebwɔ álɔ máne Jisɔs mmye nnó ályaá gebagé bwó ájye.

18 Ndere Jisṓs ábó akpéne mmu ekpée, mende yi abṓ awya aló nchye ane Jisṓs mmye nnó agṓ ji akwólé ji.

19 Yémbṓ Jisṓs akamé wó. Agare le ji aké, “Kere meso mbaá bṓs bye ne agare ntó ebwṓ nkane Esṓwṓ agené wṓ meshwe, apó wṓ ne unó uko bi ápyéé eta wyé.”

20 Mende yimbṓ afé né gebagé mewaá eyigé ákuú geji nnó Dekapolis, mme malṓ ufya, alṓ mankené ne agarege galógálṓ ayi Jisṓs ápyéé eta wuú. Mechṓ ewena épye yéndémuú ayi awuú ala meno mekpó fuú.

*Maá Jarṓs ne mendée ayi atad nku Jisṓs
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

21 Bṓ Jisṓs ama kpe ékpe áchyá ákéré egbé gentógé mewaá Galilíí. Ne ndere atené mapeá nnyi, njuné bṓs néchwṓ nṓ ji mme.

22 Ne Jarṓs muú kpaá né echa mmyemenene ewe elu efeé abṓ alu nto geluage bṓs bimbṓ. Gébégé agené Jisṓs, ajye tó manó mbe ushu wuú.

23 Alṓ manené Jisṓs mmye ne metṓ wuú meko nnó apó ji. Aké, “Maá wa ayi kṓs mendée amée ne achwṓ gbó. Ata, chwṓ nere ji ebwṓ mmye, apege nye.”

24 Jisṓs alya, alṓ manjye ne Jarṓs. Ne njuné bṓs nekwṓlege ji, egbe we ne ewe áhmerge ate mme.

25 Né geluage bṓs bimbṓ mendée fṓ abṓ alu ayi manóó mátánege ji mbe, málé anm éfyaáneapéá.

26 Mendée yina agé me efwyale dṓs, achṓ nka mbaá bṓ maka kpaá yeé galógálṓ apó. Yémbṓ ébṓ wye bṓs.

27 Mendée yimbə abə áwuú ngo Jisəs akε né mpu εkwó bəs ewémbə, achwó ji né meso, anyaa ébwə, atá nku wuu.

28 Ajəge ne gemε jií aké, “Mbəgé ntagé yé lé mandée jií, ntoge nyε.”

29 Atagé mbə, ténéténé manoó mansó. Ne awuú menyammyε wuu nnó atoó.

30 Wyε né gébé eyigémbə Jisəs awuú nnó uto útané ji mmyε, ábwələ mmyε ne njuné bəs aké, “Waaá ataa mandee ya”?

31 Baá utós bií aké ne ji, “Ge nkane gejámégé bəs ánəs wə mme, epyémbə nnó ne əgige nnó waaá ataa wə?”

32 Yé lé ébwó ajəmbə, Jisəs ashii wyε mampεle agyage, agige muú yi abə ataa ji.

33 Mendée yimbə ákaáge genó eyigé gepyεé né menyammyε wuu, atané metós metós bəs bimbə awere ne efə metós achwó kwé mbε ushu Jisəs. Apyεge mbə, agare ji abya wuu meko.

34 Ne Jisəs aké ne ji, “Maá wa, otó getúgé əfyεé metós wyε ne me. Ɔmágé wú sé ubale. Ke pere.”

35 Nɔere Jisəs abə alú jəge ne mendée yimbə, bəs dentós átané né gepúgé Jarəs áchwó gáre Jarəs aké, “Maá wyε agbó mé, əchyεgé sé ménleré efwyale detú.”

36 Ne Jisəs afyεé mekpo né depə etiré ajəgé wó, yémbə aké ne Jarəs, “Ɔfəgé, fyé lé metós ne me.”

37 Akamé f́ nnó muú yicha akwələ ji wó ékosé Pita ne Jεmsi ne menmó wuu Jən.

38 Aké gé ákwónégé gepúge Jarəs, Jisəs agε nkane bəs ákwené tametame áyiáge, ádorege mmyε mme álile kenke.

39 Jisós akpé mmu aké ne εbwós, “Ndé enyú déyiáge délile? Maá mesó mendée yina agbo wó, abelege lé géjyá.”

40 Awúgé mbó áló manjwáné ji jwané, efeé ne alé bú εbwó ako átané dafye, asé le mma ne nte maá yimbó ne baá utóó bíí aléé, ájyé kpe mbaá ayi ábelé maá yimbó.

41 Ne Jisós agbare ji εbwó ajóó né meko aramaic aké, “Tabita kumi. Ula utené nnó, mesó mendée njoge ne wó nnó kwilé ka.”

42 Maá yimbó akwilé, ténéténé aló mankené. Mesó mendée yimbó alu aḡmé áfyanéápeá. Bóó bi áge ne mechó ewé, mano áwule εbwó mmu ukokó.

43 Jisós aji εbwó matu nnó ekagé ágaré muú yicha mechó ewe. Anérégé aké ne εbwó, “Chyge maá yimbó menyéé anyéé.”

6

Bóó Násaret ábya Jisós (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Jisós alyaaá melu ewémbó, akéré né meló wuú ne baá utóó bíí.

2 Ne bíí uwyaá bóó Jus ukwónégé, afé mmu εcha mmyemenene, aló manleré bóó deporé Esowó. Gejamégé bóó bi áwuú unó bi alerégé ála mano mekpo fuú ne áké, “Ewéna elúmbó nno? Nde mbaá, atané ne unó uko? Ndé muú áchyéé ji gefóógé denjá ti ne utó nnó apyegé ufelekpa?”

3 Pó memwómé upú ayi alu maá Meri na? Pó aḡmó bíí álú Jemsi, ne Jose, Judas ne Simun? Pó aḡmó bíí abi andée álú fa ne esé.” Epye bwó áfyéé matóó ne Jisós wó ne ábya ji.

⁴ Ne Jisós ajóó ne ebwó aké, “Anoge bós ekpávé Esowá yéndé mbaá. Yémbó wyélé bós meló bwó ne ula gepú bwó ne áhme bwó ne alá nógé ebwó”

⁵ Ewena epye ji abó fó gébé mampye ufélékpa eféé wó, ekosé ukéke bós mamée abi ji anéré ebwó amu mmye atóó.

⁶ Ji ala meno mekpo fuú ndere agene nnó bós bina áfyéé fó metóó ne ji wó.

*Jisós ató áhgbá áfyáneapeá nnó ápye utóó bíi
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)*

Ne Jisós atánégé meló wuú, afé né mata maló ayifó, alerege bós mekomejóó Esowá.

⁷ Akuú áhgbá bíi áfyáneapeá ako, áchwógé ató ebwó dafye apea apea. Achyé ebwó uto mamférégé aló nchye né mmye bós.

⁸ Ndere ebwó achwó jyé, Jisós aké ne ebwó, “Ekagé débó yéé genó, bógé le meto ewu ewu, dékpagé fó menyéé, yé gébagé neke, yé ñka,

⁹ yé gekwarégé ndeé, yémbó fyége lé unó uka.”

¹⁰ Ama jóó ne ebwó aké, “Dekwónégé yénde meló, gepú eyigé dékpegé, ásege enyú ne metóó megomego bége wye eféé kpaá te délyáge.

¹¹ Mbáge meló elá séé enyú wó, yé manwu mekomejóó nyú wó, lyáge déjyé detene né metóó meló, dekwe uka mme nnó mpupu eyi ebalé enyú uka étáné, ne elerege nyé nnó ákwele ebwó mbeé.”

¹² Ne baá utóó bíi atáné áfé, áló mangáregé bós mekomejóó Esowá.

¹³ Ebwó áfere gejamégé aló nchye né mmye bó, áma ápye bós mameé atóó ndere ágbele ebwó maweé mmye.

*Negbo né Jɔn Menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)*

14 Mfwa Herɔd Antipas ayi awáne baá gebégé ábyéné Jisɔs awú ngo ukpékpé depɔ tiré Jisɔs apyé deko. Nendé yénde mbaá bɔ́o ágaré abya wuú. Bɔ́o bifɔ ájɔge áke, “Jɔn menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ ne akwilé né negbo nkaáwu ne awya utó mampye ufélekpa.”

15 Yémbɔ abifɔ áké, “Jisɔs alu mewené Elija muú ekpávé Ɛsɔwɔ.” Abifɔ áké, “Jisɔs alu gekwénégé muú ekpávé Ɛsɔwɔ.”

16 Ne Herɔd awúge ngo Jisɔs aké, “Ndɔfɔ élé Jɔn menwyaá bɔ́o manaá Ɛsɔwɔ ayi mbɔ nsɔ́o ji mekpo ne ákwilé né negbo achwɔ́o.”

17 Ɛpyembɔ Herɔd atɔ bɔ́o nnó ágbáré Jɔn áwé áfyé né mmu gepúgé denɔ, gétúgé agaré gabo ayi Herɔd apyé nnó aferé Herɔdyas mendée menmo wuú Filip abá.

18 Jɔn abɔ ajógé ne Herɔd nnó, “Ɛlɔme fɔ manfere mendée menmó wye ɔ́bá.”

19 Né gétú eyigémbɔ Herɔdyas abɔ apaá Jɔn ne akelé meti manwá ji yémbɔ ágé meti wɔ́.

20 Herɔd abɔ ánógé Jɔn ne ákelégé fɔ́ nnó awá ji. Akaá nnó Jɔn alu muú melómélɔ́ ne alu cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ. Yélé unó bi Jɔn ajóge úlú tametame né metɔ́o wuú, yémbɔ metɔ́o é́gɔ́o ji manwúge Jɔn yéndégébé.

21 Bií uma Herɔdyas age meti mawá Jɔn. Gébégé Herɔd apye epaá bií ebi ábyéné ji, akú ákpakpa melɔ́ ne afwa bɔ́o bee né gebage mewaá Galilíí.

22 Ne maá Herɔdyas mesɔ́o mendée achwɔ́o bee gefógé mabeé eyigé gégɔ́o Herɔd ne ankéé bií matɔ́o,

εφέε ne Herod aké ne ji, “Gare me yénde genó eyige okeloge, nchye wá.”

²³ Nkelé nnó, “Nchyege wá yénde genó eyigé okeloge, ye ebe le gebagé melo wá.”

²⁴ Maá yimbó atané ajye gií mma wuú aké, “Mma, ngaré mfwa nnó nkeloge nde”?

Mma aké, “Mekpo Jon menwyaá bós manaá Esowá.”

²⁵ Maá yimbó abó akéré, agaré Herod aké, “Nkeloge nnó ochye me mekpo Jon menwyaá bós manaá Esowá fa né gebagé nkpagene nana.”

²⁶ Mechó ewé epye mfwa Herod byó ukaré ji mmu yémbó akágé shya manchye ji gétúgé abó akele me né mbe ushu ankéé bií.

²⁷ Ténéténé yimbó, Herod ató membame wuú ayi ama nnó, ájye ásó mekpo Jon né gepúgé denó. Ne ájye só áchwó ne ewu.

²⁸ Mende yimbó anérégé, abó mekpo ewu afyé né gebagé nkpagene ajyé chye maá yimbó mendée, ne maá yimbó ajye chye mbaá mma wuú.

²⁹ Ne baá utóó Jon áwúge nnó áwá nte bwó, ájye kpá genkwó jií, aníí né menome ewe áchomé né etárávé.

Jisós achyéé délé bós áta menyéé

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ Angbá Jisós akéré meso né neke eniné ji abó atome ebwó. Agaré Jisós ufóó unó bí ebwó ápyé ne áléré.

³¹ Ewyágé bós áchwóó mbaá Jisós, abi áchwóó, ne abi ájye, ájá kpaá ápye Jisós ne baá utóó bií ápó yé ne gébé manyéé menyéé. Eféé ne Jisós aké ne baá utóó bií, “Déjyé né melú ewé bós álá pó, nnó enyú degbeé mmye gachyé.”

32 Εφεέ άjγε κρε mmu έκpée εbwό εbwό, άlο manjγε né mbaá ayi álú bōmbō.

33 Yέmbō gejamégé bōó ágé εbwό ndere átané άjγε ákaá Jisōs ne bōó bí ne melu εwé εbwό άjγε. Ne εbwό átané malómaló, ásó mewaá mewaá, ábó mbe ne Jisōs ne baá utóó bíí.

34 Jisōs átanégé mmu εκpée, agé gejamégé bōó, ne meshwε akwό ji metóó, gétúgέ álu εκέ magōηme ayi álá pó ne membámé. Εφεέ alο manleré εbwό gejamégé unó.

35 Ndere bíí ulo mangíle baá utóó Jisōs άjγε jóó ne ji áké, “Atá bíí úfé ne mbaá yina alu εκe mashwōne.

36 Gō bōó bina άjγε nnó εbwό ákáge jyε ne makóó né baá malo ayi álú kwókwólé, áná menyεέ άnyεέ.”

37 Ne Jisōs ashuú εbwό meko aké, “Enyú ambōó chyége εbwό genó άnyεέ.”

Ne εbwō aké, “Atá ókaá fó nnó ηka yi ese dénáme bōó bina menyεέ έkáge be genóge uba ηka upea wó?” *

38 Jisōs aké, “Enyú dewya ntó brεd ενίí? Choge depé.” Ajγε gέ, ne áké, “Ese dewya ntó brεd eta ne meshuú εpea.”

39 Ne Jisōs agare εbwό nnó ákaré bōó bimbo matoómatoó, άjwólé né dambyanja.

40 Apyε εbwό άjwólé, mbaá ayifō álu usaá bōó uta ne ayifō alu usaá bōó upea meso εfya.

41 Ajwólégé Jisōs abó ntóo brεd étáa ne meshuú έpeá, ape ame mfaánebuú, achyé matame mbaá Εσωω. Agya brεd achyé mbaá baá utóó bíí nnó ákaré mbaá bōó bimbo. Ne ákaré ntó meshuú εpea mbaá εbwό ako.

---

* **6:37** Elú wáwálé nnó: Denari alu ηka yi apege muú né utóó bíí uma.

42 Yéndemuú ányé ágbeé.

43 Ne baá utó Jisós ányweré bred ne meshuú ágbeé usá úfyáneupeá ebi ányéé ulaá.

44 Bóó bi ányé menyéé álú delé bóó átáa.

Jisós ake mfaá mekó manad
(Mat 14:22-23; Jón 6:15-21)

45 Ewyágé Jisós apye baá utó bíí ákpe ékpée nnó ábó mbe áchyá gentóógé mewaá ájyé né melo Betsada. Ji ala meso agare bóó nnó ebwó ákééré né upú bwó.

46 Ajógé mé né bóó nnó áke chánéné, afe né mfaá Mekwe manemmye.

47 Nkwále akwónégé, ekpée elú né metóó gentóógé mewaá Galilií, ele Jisós mbií ne álaá né mapeá nnyi.

48 Jisós agé nnó baá utó bíí ágéne efwyale ndere mbyo nnyi atané ebwó mbe ushú ápélege ékpée bwó. Elo né gejjégébí kpaá te dondo, Jisós ákééné mfaá mekó manaá achwó eta bwó, ela gachye ake apyáme ebwó akoó.

49 Ebwó áké ágéne nkane Jisós akéne mfaá mekó manaá achwó, áferé nnó ele muú nefeó ne ala mánkalégé.

50 Ebwó ako ágégé ji efóó ekwó ebwó matóó.

Yémbó áké ne ebwó tenetene yimbó, “Élé me, gbarege matóó nyú, défoge.”

51 Jisós akpege né mmu ekpée ne ebwó, mbyo yimbó apwá. Agege mbó ala mano mekpo fuú.

52 Yele Jisós abó achye dele bóó atá bred ányéé, akaá fó gefoge muú eyige ji alu wó; néndé ajea matóó.

Jisos apye bɔɔ mameé atoo né Genesáret
(Mat 14:34-36)

⁵³ Jisos ne baá utɔɔ bií áchyage gentóogé mewaá, áchwɔ kwɔne né melɔ Genesáret, né gentó eyigémbɔ ne ebwɔ áshií ékpée efée.

⁵⁴ Ténéténé yi ebwɔ átané mmu ékpée, bɔɔ ákaá nnó gé Jisos na.

⁵⁵ Alomé gatélé, áfe melɔ meko ne baá mata malɔ, áfe ákpane bɔɔ mameé bwɔ áchwɔ ne ebwɔ, ne yénde mbaá ayi áwuúge nnó Jisos alú wye.

⁵⁶ Ne yénde mbaá ayi Jisos ákwɔné, yé né malɔ ayi kókó ye ayi kpákpá ne ye né makɔ́ ákpané bɔɔ mameé ánywérege malú malú yé né ntoné gese, ne ánené Jisos mmye nnó alya ebwɔ atá mano nkú jíí. Ne yéndémuú nemeé ayi ataá mano nkú Jisos atoo.

7

Jisos agarege unó bi ukwene ante bɔɔ Jus áleré
(Mat 15:1-20)

¹ Bɔɔ Farasi ne anleré mabé Esɔwɔ fɔ átané Jerosale áchwɔ nɔ Jisos mme.

² Ndere ebwɔ álu efée, ágé nnó baá utɔɔ Jisos abifɔ anyeé menyéé amu debadeba ayi álá shwɔnége amu ndere gepɔ gebwɔ gelerége wɔ.

³ Bɔɔ Farasi ne bɔɔ Jus ako abi ákwólege unó bina dɔɔ, ushuú bɔɔ Farasi cháchá ányeé fɔ menyéé ayi álá bɔmbɛ áshwɔné amu bwɔ ndere gepɔgé ukwene ante bwɔ gelu wɔ.

⁴ Yee muú bwɔ ayi anyeé genó eyígé ánáme né gese ayi álá shwɔné chánéné apó. Ebwɔ ábelege ntó gejamégé mabe bwɔ nkane manshwɔnégé amó, meseé ne mámba.

⁵ Ne Bóó Farasi ne anleré mabé Esowó ágií Jisós áke, “Ulannó ne baá utóó bye álá kwólégé unó bi ukwene ante sé áleré? Ulannó ebwó ányéé menyéé ayi álá shwónégé amu”?

⁶ Jisós ashuú ebwó meko aké, “Enyú bóó dembwólé. Asaya, muú ekpávé Esowó abó alu cho gébégé agaré nyá mekomejós Esowó atomé ne enyú nnó,

‘Bóó bina ánogé me ne ubómeno
yémbó ánogé fí me né mmu matóó bwó cháchá.

⁷ Enógé ewé ebwó ánoge me, elú detú
nénde ásele unó ukwene ante bwó álerege eké
mabe ya!’ ”

⁸ Jisós aké ne ebwó, “Enyú dése mabé Esowó, deke debélé egbe ema nnó dénógé unó bi ákwaá álerege.”

⁹ Jisós afe mbe manjós aké, “Dewyá mati malómaló mánlya mabé Esowó nnó dékwólégé le unó bi ukwene ante nyú álerége.

¹⁰ Gébégé Mosis alerege mabe Esowó, abó ajós aké, ‘Nógé mma wye ne nte wye’. Ama jós ntó nnó, ‘Mbógé muú ajógé mejós mebo ne mma wuú yé elé ne nte wuú, abó manwá ji.’

¹¹ Yémbó né egbé ewé nyú, dela gáre lé nnó, mbógé muú abegé ne genó eyigé ji akage poó mma wuú yéé ebélé nte wuú ne geji, ajós le nnó, ‘Elé echye Esowó.’

¹² Wyembó ne dégbéé bóó nnó ápoóge fí amamá bwó ne ante bwó.

¹³ Enyú dépye mabé Esowó áfu sé yé genó wó getúgé unó bi enyú délérege. Ge wye gepó gema na me njós mbó gejamégé gabo alú ayi enyú dépye wye na.”

*Unó bi upye mekwaá alá bée fɔ cho né mbe ushuú
Esɔwɔ
(Mat 15:10-20)*

¹⁴ Ne Jisɔs ama akuú njuné bɔ́o nnó áchwó eta wuú. Achwóge aké, “Enyú ako wuúge, ne yéndémuú ákaá genó eyigé njógé.

¹⁵ Genó eyigé muú ányége gejye ji une gepye fɔ muú ábée debadeba né mbe ushuú Esɔwɔ, élé eyi getanege ji né meno.”

¹⁶ Ne mboge muú awyá matu manwú áwú.

¹⁷ Jisɔs anérégé, ji ne baá utɔ́o bií ályá bɔ́o bimbo, áfé né mmu gepú, ne ebwó ágíi ji ulá nekanemejɔ́o enina.

¹⁸ Jisɔs ashúu ebwó meko aké, “Enyú delú defɔ́o pɔ́o eké ate? Enyú dékaá wáwálé nnó dényegé menyéé ákágé pye fɔ́o enyú debé debadeba.

¹⁹ Menyéé wu ákpéné fɔ́o né matɔ́o nyú, ájye le né une, ne átane né menyammye.” Ndere Jisɔs ajɔ́o mbɔ́o ebyennó ufɔ́o menyéé uko ukwané manyéé.

²⁰ Ne Jisɔs aké, “Uféré ebi utánege muú metɔ́o ne upye muú abée debadeba né mbe ushuú Esɔwɔ.”

²¹ Ama jɔ́o aké, “Uféré uboubo, ubelé tametame, ejo ne manwáné bɔ́o. Unó bina uko utánege né metɔ́o,

²² mankwéné ulɔ́, use, ne nchye, mambwólege bɔ́o, eɲmeɲmené, mansoge metɔ́o nnó bɔ́o ábɔ́o unó ápwɔ́o enyú, manchoge bɔ́o mambɔ́o, nepa ne ukénkéné.

²³ Unó bina uko utanege né metɔ́o ne ubi ne úpyeé muú ábée debadeba né mbe ushuú Esɔwɔ.”

*Mendée ayi áfyéé metɔ́o ne Jisɔs
(Mat 15:21-28)*

24 Ne Jis̄os atané afé né gebagé mewaá b̄ós Jus eyi gelú kwókwlé ne melo Tiya ne Sidon. Jis̄os ajye kpe mmu gepú gefo ne akélégé f̄o nnó muú akaá nnó ji alu eféé, yémb̄o meti epó ewe ji ákage bií.

25 Mendée f̄o ayi maá wuú yi mendée awya meló nchye, áwuúgé nnó Jis̄os alu eféé, atané ténéténé achwó tó manó né mb̄e ushuú wuú.

26 Mendée yina apó f̄o muú Jus alu muú Grek ne áb̄o ábyé ji títi né gebagé mewaá Siriya né Sirof̄onishya. An̄e Jis̄os mmye nnó aféré meló nchye yimb̄o né mmye maá wuú.

27 Yémb̄o Jis̄os aké, “Ḡo esé deb̄o mb̄e dechye baá melo menyéé, elómé f̄o nnó muú ase menyéé ayi baá melo ányé achyéé b̄o mammye.” *

28 Ne mendée yimb̄o ashúú ji meko aké, “Ata, yémb̄o b̄o mammye ányéé uch̄och̄ogéré ebi utánege né ekpókpógélé ukwéne mme gébégé ambané áke ányéé menyéé.”

29 Jis̄os aké ne ji, “Elé wáwálé, ch̄o, ogene nȳe ndere meló nchye yimb̄o atané mé maá wȳe mmye.”

30 Gébégé mendée yimb̄o akéré né gepú jíí, agé maá wuú ndere ábelé né ukw̄o ne meló nchye atané mé ji mmye.

Jis̄os apye mbuú atoo

31 Ne Jis̄os atánege melo Tiya akoó né meti Sidon afé né ebéé mega Galilií. Afé né mme Dekapolis, mme mal̄o afya.

---

* **7:27** Elú wáwálé nnó: Né melo nȳe ewéna b̄ós abi Jis̄os ajógé atome ne ebwó nnó baá melo elé b̄ós Jus ne abi ji atome ne ebwó nnó b̄o mamye elé b̄ós abi álá pó f̄o b̄ós Jus.

³² Bɔ́ fɔ́ áchwɔ́ ne mende ayi alu matu gbégbé ne akágé jɔ́ fɔ́ mejɔ́. Ebwɔ́ áne Jisɔs mmye nnó anéré ji ebwɔ́ mmye.

³³ Jisɔs ase ji né metɔ́ metɔ́ gejamé gé bɔ́, afé né melu ewé elu bibií eféé ne afye denɔ́ré amu né matu mende yimbɔ́, akpɔ́ matye ne ata nenɔ́me ní.

³⁴ Ne Jisɔs ape ame mfaánebuú ne ashuúle gefere, ajɔ́ né meko aramaic aké, “Eǵfata” ula úlú nnó, “Néné”.

³⁵ Ténéténé mende yimbɔ́ alɔ́ manwu ne alɔ́ ntó manjɔ́ mejɔ́ ayi álá pɔ́ se ne efwyale.

³⁶ Ne Jisɔs akwelé ebwɔ́ mbeé nnó ékagé ágaré muú. Yémbɔ́ ndere ákwelé ebwɔ́ mbeé dɔ́, mbɔ́ nto ne bɔ́ ágarege abya wuú ájye.

³⁷ Ebwɔ́ ako abɔ́, álá manó mekpɔ́ fuú ájɔ́ge aké, “Yéndé genó eyige ji apyéé gelú gelógeló.” Apye bɔ́ matu gbégbé áwuú ne abi álá jɔ́ge, ájɔ́ge.

8

Jisɔs achyéé délé bɔ́ ani menyéé (Mat 15:32-39)

¹ Ewyage gejamé gé bɔ́ gema chwɔ́ nɔ́ Jisɔs mme. Bɔ́ bina abɔ́ akpá fɔ́ menyéé ayi ányéé wɔ́. Ne Jisɔs akuú baá utɔ́ bií ne aké,

² “Meshwe apyéé me ne bɔ́ bina, néndé ebwɔ́ álé mbɔ́ ndɔ́ eléé ne me ayi álá ányéé ye genó fɔ́ wɔ́.

³ Mbɔ́gé ngarege ebwɔ́ nnó ájyéé unɛ mesa, átɔ́ né meti gétúgé abifɔ́ nekene bwɔ́ néshya.”

⁴ Baá utɔ́ bií ágií ji aké, “Fa né mashwɔ́ne muú agɛne mbɔ́ menyéé efɔ́ ayi ákwanege bɔ́ bina ako?”

⁵ Ne Jisɔs agií ebwɔ́ aké, “Enyú dewyaá ntoó brɛd eníí eféé”? Aké, “Dewyaá ntoó brɛd ékénéama.”

⁶ Ewyage Jisṓs agaré bṓó bimbṓ aké, “Jwólege mme”. Ne asé ntóṓ bṛed eyimbṓ ékénéama áchyege matame mbaá Eṣṓwṓ, agya, achyéé baá utṓó bií nnó ákáré mbaá bṓó bina, ne ápye wyembṓ.

⁷ Ne ebwṓ ábṓ awya ntó ukεεε baá meshuú. Jisṓs ase achyéé matame mbaá Eṣṓwṓ né uno bi, agaré baá utṓó bií nnó ákáré mbaá bṓó.

⁸ Yéndemuú ányéé ágbeé ne baá utṓó Jisṓs ánywéré uba bi ulaá ugbeé usá ukeneama.

⁹ Mpa bṓó bi ányé alú delé bṓó anií. Anérégé Jisṓs aké ákere meso né upú bwṓ.

¹⁰ Ténéténé yimbṓ Jisṓs ne baá utṓó bií ákpe mmu ékpée áchyaá áfé né gebagé mewaá eyigé akuú nnó Dalmanuta.

Ekwṓ bṓó Farasi ne Sadusi ágii Jisṓs nnó dléré ebwṓ ufélekpa

(Mat 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Bṓó Farasi fṓ ábṓ áfé mbaá Jisṓs álṓ manyé mbeé ne ji. Ebwṓ abṓ akεle meti mamua ji. Agii ji áké, “Pyε ufélekpa ese dégé, manlere nnó Eṣṓwṓ ne atóme wṓ.”

¹² Jisṓs awuúgémṓ, ashulé gefere ne agii ebwṓ aké, “Ulannó njye enina fi nekεlege ufélekpa? Ngarege enyú wáwálé nnó yé úma degené fṓ.”

¹³ Ajṓgé mbṓ alya ebwṓ, áma jyε kpe mmu ekpeé, achya áfé egbe gentógé mewaá.

Jisṓs akwelé baá utṓó bií mbeé nnó áse gébé ne yis bṓó Farasi ne bṓó Sadusi

(Mat 16:5-12)

¹⁴ Baá utṓó Jisṓs ábṓ ájinte mankpa gejamégé bṛed ne ábṓ áwya le maá ntó bṛed ama né ekpeé.

15 Jisɔs akwelé ebwɔ mbeé aké, “Sege gébé ne yis bɔɔ Farasi ne mfwa Herɔd.”

16 Ne ebwɔ áɔ manjɔgé ebwɔ ebwɔ áké, “Ndɔfo ajɔgé mbɔ lé délá depɔ yé ne bred?”

17 Jisɔs akaá genó eyigé ebwɔ ajɔgé ne agií aké, “Ulannó enyú dejɔge mechɔ bred ayi enyú dela pɔ ne ji? Nnó enyú delú dankaá ula mechɔ ewé? Matɔɔ nyú álu wyε séséleé? Délú dankaá gefɔge muú ayi me nlu?”

18 Enyú déwyaá amε dégene fɔ mbaá? Enyú déwyaá matu déwuú fɔ? Dékágé fere fɔ depɔ tiré na?

19 Gébégé nkare ntoó bred éta mbaá bɔɔ dele bó átáa ányεé, ayi ábɔ álaá gbeé usa unii?” Ne ebwɔ áshuú ji meko aké, “Usá úfyaneupeá.”

20 Jisɔs ama agií ebwɔ nnó, “Ne gébégé nkaré ntó, ntoó bred yimbɔ ékénéama mbaá bɔ delé bɔɔ ani ányεé, ayi alaá enyú dénywere nyá, álaá usá unii?” Ebwɔ áshuú meko áké, “Usá ukeneama.”

21 Jisɔs agií ebwɔ ake, “Enyú degε nkane nsele baá nto bred nchyεé gejame bɔɔ menyεé wɔ, te fi, delú dankaá gefɔgé muú eyi me nlu?”

Jisɔs apye muú amε nónómé né Betsaida agéne

22 Gébégé Jisɔs ne baá utɔɔ bií ákwɔne né Betsada, bɔɔ fɔ áse muú amε nónómé áfé ne ji mbaá Jisɔs áne ji mmyε nnó atá ji.

23 Jisɔs agbaré ji ebwɔebwɔ áfé mekpo meti, eféé ne akpɔ ji matyε amε. Anéré ji amu né amε, agií ji aké, “Nnó ɔgene mbɔ genó fɔ?”

24 Mende yimbɔ ape amε mfaá aké, “Ngene bɔɔ yémbɔ álu lé eké unɔɔ ebi ukene ugyage.”

²⁵ Ama ata ji amu né amε nana mende yimbɔ aké apεle amε ji ánené alɔ mángene mbaá, ne agene yénde genó chánéné.

²⁶ Jisɔs agare nnó, “Cho mmu gepú jyε, ekagé ɔkere né melɔ.”

Pita aké Jisɔs alu muú ayi Esɔwɔ akwere ji ela gefwa

(Mat 16:13-16; Luk 9:18-21)

²⁷ Jisɔs ne baá utɔ́ bíí ájyé né baá maló fɔ kwókwólé ne melɔ Kaisaria Filipi. Nɔere εbwó akene ájyε, agií baá utɔ́ bíí aké, “Ndé gefógé muú ayi bɔ́ ájɔ́gé nnó me nlu?”

²⁸ Baá utɔ́ bíí áshuú ji meko aké, “Bɔ́ bífɔ áke ɔlu Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Esɔwɔ, abifɔ áke ɔlu Elija ne abifɔ áke ɔlu muú ekpávε Esɔwɔ ama.”

²⁹ Ajógémbɔ, Jisɔs agií εbwó aké ne “Yé enyú ambɔ́ deké me nlu waá”? Pita ashuú ji meko aké, “Wɔ ɔlu Muú yi Esɔwɔ akweré ji elá gefwa.”

³⁰ Jisɔs akwelé baá utɔ́ bíí mbeé nnó ékágé ágaré muú fɔ, muú ayi ji alu.

Jisɔs agaré εfwyale wuu ne negbo nií

(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisɔs alɔ mangaré nnó, Maá Nte Mekwaá abó mangé gejamégé εfwyale, εle ákpakpa melɔ, ne anɔ́ baá bi ápyε upε ne anleré mabe Esɔwɔ, áshya nyε ji, áwáne nyε ji. Yémbɔ ndɔ εléé ekwɔnegé akwilege nyε né negbo.

³² Ne Jisɔs agaré εbwó mechɔ ewe gbɔgɔnɔ. Ajóge mbɔ, Pita ase ji átené εgbε. Alɔ manshule ji ndo nnó ajóge se gefóge mechɔ ewémbɔ.

³³ Yémbɔ Jisɔs abwólé ushu ape baá utɔ́ bíí ne ashule Pita ndo aké ne ji, “Kwilé me mbe ushu

danchomeló. Ɔférege unó nkane mekwaá, ɔferégé fó eké Ɔsɔwɔ.”

³⁴ Ne Jisɔs akuú gejamégé bɔɔ bimbɔ ne baá utɔɔ bií, ajɔɔ ne ebwɔ aké, “Yé mbɔgé muú enyú akelege mambe menkwɔle wa, abɔ manjinte gemye jíi akpa gekwa ji akame ye negbo ne akwólégé me.

³⁵ Mbɔgé muú akelege mampooó geɲwá jíi ebyénnó aníige nye geji, ne mbɔgé muú akamégé manchyéé geɲwá jíi getú ya ne abya melóméló, apomé nye.

³⁶ Ndé nsá ayi muú ábɔɔ, mbɔgé abege ne unó mme uko ne aníige geɲwá jíi?

³⁷ Ndé genó muú ákage bɔ achye mankwɔré ne geɲwá jíi?

³⁸ Kaáge nnó mbɔgé mmyé égbóo muú gétuú ya ne mekomejɔɔ wa né mbe ushu nyje eniné na, eniné nétií meso ne Ɔsɔwɔ, népyéé gabogabo, mbɔntó ne Maá Nte Mekwaá mmye egbóo nyé ji mansɛ muú yimbɔ ndere muú wuú gébégé aké achwɔ ne makiénné ukpea jíi ne enoge ewé Nte wuú achyéé ji.”

9

¹ Jisɔs ama jɔɔ ne bɔɔ bimbɔ aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó, gentɔgé bɔɔ álú mbɔ fáná, abi alá gbóo fɔ kpaá te ágene nye gefwage Ɔsɔwɔ ndere gechwɔɔ ne eshye wuú.”

*Jisɔs akwɔré gefɔɔ agenege mané mané
(Mat 17:1-9; Luk 9:28-36)*

² Ndɔ ékéné ékógé Jisɔs ase Pita, Jɛmsi ne Jon ákwɔ áfɛ mfaá Mekwe fɔ kpaá. Ajyɛge ájwólé ebwɔ ebwɔ áke ápele menyammye Jisɔs alɔ manshwanegé né mbe ushu bwɔ.

³ Gefóó eyigé mandeé ji akpea ye muú ayi akage shwone áji nnó ábè pópó mbò apó, ye ébélé ne uka.

⁴ Aké ápéle ágé Elija ne Mosis ákwò fwéé ájóoge mejóó ne Jisós.

⁵ Pita ajóó ne Jisós aké, “Ata, eló ndere esé délú fa, gó ese déténé óto úléé, géma eta wye, géma eta Mosis, géma eta Elija.”

⁶ Pita akágé se genó eyigé ji ajóoge néndé efó ékwó ebwó matóó dóó.

⁷ Ndere ajóoge mbò, aké ápéle gekó gekweré ebwó mme ne meko atané né mmu gekó eyigembò aké, “Gége maá wa ayi mbwi metóó na, wuúge ne ji.”

⁸ Ténéténé yimbò aké amagé pe áge sé ye muú fò wó ekosé Jisós jimbií ne ebwó ambóó.

⁹ Ndere ebwó áshulege mékwé ájyεé, Jisós áji ebwó etu aké ékagé ágáré muú fò genó eyige ebwó ágené kpaá te ji Maá Nte Mekwaá akwilége né negbo.

¹⁰ Awúgé depò tire Jisós ajóó, ábele wyé déti né mmu matóó bwó, ne ágiíge ate nkane ulaá mankwilé né negbo útené.

¹¹ Ne baá utóó Jisós bimbo ágií ji aké, “Ulannó ánleré mabé Esòwò ájóó aké Elija abó mambò mbe achwó ne Muú yi Esòwò akwere ji ela gefwa?”

¹² Eféé Jisós akamé aké, “Elú wáwálé nnó, Elija abó mambò mbe achwó akwyεé unó uko abelé, yémbò ulannó ásáme ntó né mmu ηwe Esòwò nnó, ‘Maá Nte Mekwaá abò mange gejamégé efwyale ne ápaá nye ji, áma shyá jí?’

¹³ Yémbò ngárege enyú wáwálé nnó, Elija achwó mé ne bóó ápyε gabo ne ji nkane ejií ebwó wye ndere abò asamé né mmu ηwe Esòwò atomé ne ji.”

*Jis̄as apye maá ayi améé gesasa atoō
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43a)*

14 Ebwó ákérégέ meso, áge gejamégé b̄oó ndere án̄oó baá ut̄oó abif̄o né mme án̄lere mabe Ēsōw̄o anyeé mbeé ne ebwó.

15 Ne b̄oó bimbo áké agéne Jis̄as ácháné ala áme makpo fan̄ álomé ájye táme ji.

16 Jis̄as agií án̄leré mabe Ēsōw̄o aké, “Nde enyú denyeé mbeé ne ebwó?”

17 Ne mende f̄o né geluagé njune b̄oó bimbo aké, “Mén̄leré nchwó ne maá wa né eta wye ayi meló nchye apyé ji alá jógé mej̄oó.

18 Yéndégébé meló nchye yimbo akwilégé ji mmye, apye ji akwe mme, génfwéné gétánege ji meno, anyé mán̄éné ala nógeé. Nne baá ut̄oó bye mmye nnó áféré meló nchye yimbo, ápulé ép̄w̄o.”

19 Jis̄as ashuú ebwó meko aké, “E é ndé gefoge njye eni nelá fyéé met̄oó ne Ēsōw̄o? Nkoge mbo met̄oó ne enyú nnó? Mmage bé ne enyú ndo enií ne défyéé mat̄oó ne Ēsōw̄o? Chwóge me ne maá yimbo.”

20 Achwó ne maá yimbo mbaá Jis̄as.

Ndere meló nchye yimbo agéné Jis̄as, apye maá yimbo akwé mme achuú gbok! gbok, génfwéné getánege meno.

21 Jis̄as agégé mbo agií nte maá yimbo aké, “Nemeé niné na nébele mé ji mmye nnó?”

Mende yimbo aké, “Nel̄o ji te dembáné.”

22 “Meló nchye yimbo ákélege manwá ji, apyé ji akwéne gébé eyigé f̄o né mew̄e gebé eyif̄o né nnyi, Ata gé esé meshwe ōpoó esé mbogé okage pye.”

23 Jis̄as agīi ji aké, “Ndé genó wá ójoge! Nnó mbogé okage pye? Esowá apye yéndegenó eyi gejaweregé ne muú ayi áfyéé metóó ne ji.”

24 Nte maá yimbó ala ténéténé aké, “Me nkamé ne Esowá, Ata, poó me nkame ne metóó ema.”

25 Gébégé Jis̄as agéné nnó gejamégé bóó áboó áchwóó ji mmye, anyá meló nchye yimbó aké, “Wá mbú ne álú, nnyá wá tánege ji mmye. Ojyé mbó okerege sé.”

26 Meló nchye yimbó apye maá yimbó akalé akwé mme ne alé táne ji mmye. Atánégé, maá yimbó ala mme nyamé eké mewu muú ne bóó ágégé mbó áférege nnó ágbó.

27 Jis̄as agbaré ji ebwá, abwéé ji akwilé tené.

28 Ne Jis̄as ne baá utóó bií ákerégé mmu, ágií ji bibíí aké, “Ulannó ne esé dépulé meló nchye yimbó mambuú apwá?”

29 Jis̄as agare ebwó aké, wye lé mmyemenene ne okage feré gefogé meló nchye yina. *

*Jis̄as ama gare baá utóó bií ndere ji agboó nye
(Mat 17:22, 23 ; Luk 9:43b-45)*

30 Jis̄as ne baá utóó bií ályá mbaá yimbó ákoó koóge né gebagé mewaá Galilíi. Ji ákélégé f́ó nnó muú akaá mbaá ayi ji alú.

31 Nénde ji abó alerege ebwó nnó, “Meso gébé áchyége nye Maá Nte Mekwaá né amu bóó nchye, áwáne nye ji. Yémbó ndó eléé ekwónégé, ji akwilege nye né negbo.”

32 Yelé ji agaré neka eni, baá utóó bií ákaá ula wó, ne ámá áf́ó mangií ji ula neka eníné na.

* **9:29** Elú wáwálé nnó: Manlya menyéé kpekpe ápó né gejamégé gekwene bó nwe bi mbembe abi ábó ásame.

Ndé muú alú muú kpaá
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Ebwó ákwónégé né melo Kapanom, ájye kpe né gepú eyige ebwó ájwale. Jisós agií baá utóó bií aké, “Ndé enyú denyé nye mbeé né meti gébégé dechwó.”

³⁴ Awúgé mbó, ákwené nyámé getúgé ebwó ábó ányéé mbeé mechó dékpa.

³⁵ Ajwólégé ka, akuú baá utóó bií makpo áfyaneápeá, áchwage, ajóó ne ebwó aké, “Mboge muú akélege mambé muú kpaá né geluage nyú, abó mambé ndere maá defwé akpáné defwe mbaá abifó.”

³⁶ Ajoge mbó, akuú maá fó kóó achwó téné né metóó metóó ebwó, akpa maá yimbó né amu jíí ajóó ne baá utóó bií aké,

³⁷ “Yéndémuú ayi akamege mampye galógáló ne mamane kóó nkane ayina né mabó ma, ebyennó apyembó lé ne me ne yéndémuú ayi apye galógáló ne me ntó, ebyennó apyembó lé ne nte waá yi átómé me.”

Muú ayi álá paá esé alu awesé

³⁸ Ne Jon akuú Jisós aké, “Ménleré, esé degé mende fó asele mabó myéé aferege bóó aló nchye né mmye. Degégémbó, dégbé ji gétúgé álá pó fó né geluá gesé.”

³⁹ Jisós ajóó ne ebwó aké, “Dégbégé fó gefogé muú yimbó. Néndé ye muú yi asele mabó ma apyéé ufélekpá ne éwyagé ajoge gabo getú ya apó,

⁴⁰ nénde muú yi álá paá esé, alu awesé.

41 Ngarege enyú wáwálé nnó ye muú ayi achyεge enyú nkò manaá né mabò ama gétúgé délu bòó ba ayi álá abòó nye nsá apó.” †

Mmuameno mampye gabo
(*Mat 18:6-9; Luk 17:1, 2*)

42 Jisòs áamá jòó aké, “Yéndémuú ayi apyεé mane kòó nkane ayina ayi áfyεé metòó ne me nnó apyε gabo, élú galógáló nnó áshíí ji gekpékpéégé ntaá né gεε, áhémé ji né gentoógé ebεé mega.

43-44 Ama jyε mβε aké, mbògé ebwò wyε epyé wò nnó òkwéné mabé Εσωò, sò ewu òfómé, élú galógáló nnó òkpe né γεηwá gechúchúle ne nnó òkpe né ntoné mewε ewé élá nómégé ne amu apea. ‡

45-46 Ne mbògé geká jyε ne gétene wò nnó òkwéné mabé Εσωò, sò geji òfómé, élú galógáló nnó òkpe né γεηwá geká géma epwò nnó òkpe uka upea né ntoné mewε ewé élá nómégé ne bò dámmwólé bíí ntó ala gboó.

47 Ne mbògé dambòónnyi wyε atene wò nnó òkwéné mabé Εσωò, pwólé ji òfómé, élú galógáló nnó òkpe né gefwa eyigé Εσωò ágbárege gechúchúle ne nnó òkpe né ntoné mewε ewé élá nómégé ne amé ápeá.

48 ‘Mbaá yi bò dámmwólé bí álá gboó, ne mewε ewu ntó ela nomege.’

49 “Yéndémuú awuú nye mewε né menyammyε wuú wyε nkane muú áchwarege mega né menyéé nnó ékágé áchòó.

† 9:41 Elú wáwálé nnó: Jisòs ajógé mbò atóme lé ne gεε jíí ndere muú ayi Εσωò ákwere ji ela gefwa. ‡ 9:43-44 Elú wáwálé nnó: Malò 44 ne 46 ápó fò né gejámégé bò ηwe. Unó bí ájòó né malò ayina úlú wyε eké ebi ájòó né malò 48.

50 “Mega élu genó gelógéló, ne mbogé mega éla pó sé ne ugo bíí, ápyeé mbó nnó ne ewu ema egóó?”

“Ewéna éleré nnó enyú débé eké mega, dényegé nesó ne ate.”

10

Jisós alerege deparé manwá neba (Mat 19:1-8)

1 Eféé Jisós alyaá Kapenum, afé né gebagé mewaá Judiya, achyaá ebeé Jodan. Ndere akwóné éwu, gejamégé bós áma chwó nò ji mme ne aló mánleré ébwó nkane ji apye mé yéndégébé.

2 Bós Farasi fò afé eta wuú mammua ji, ágii ji áké, “Nnó ebé esé ekamé nnó mende awá neba ne mendée wuú?”

3 Jisós ashúú ébwó meko aké, “Ebe ewé Mosis achyé enyú gétúgé neba ejóó nnó?”

4 Ébwó áshúú meko áké, “Mosis abo agaré esé nnó mende akáge chyéé mendée wuú mekpo ηwe manlere nnó awá neba ne akage lyaá ji.”

5 Ne Jisós ajóó ne ébwó aké, “Elé gétúgé mekpo meto nyú ne epye Mosis achyéé enyú ebé ewéna.

6 Te ula ulóó ebi Esowó alóó mankwyε mme, akwyéé ébwó, mende ne mendée. *

7 Getú eyigé na mende alyage mmá wuú ne nte wuú, afé acho mmyε ne mendée wuú,

8 ébwó ápea ákwé muú ama. Ébwó ápó sé bós ápeá nana, ála muú ama.

9 Ndere elúmbó, bós abi Esowó áchomé chónchó né neba ékágé muú akya nnó atyáa.”

* **10:6** Elú wáwálé nnó: Né 10:6 Jisós ajóó mbó lé genó eyigé ásame né ηwe ula ulóó 1:27, ne 2:24.

Jisəs alérege depərə ulə ne neba manwá
(*Mat 5:27-32; Mat 5:27-32; Luk 16:18*)

¹⁰ Jisəs ne baá utóó bií ákérégé mmu, ewyage baá utóó bií áma gií ji mechó neba éwé.

¹¹ Ajóó ne ébwó aké, “Muú yi awáne neba ne mendée wuú, ajyé bá ayichá, akwé mbə lé ulə,

¹² ne mendée ayi atanege menə wuú neba, ajyége ba ayichá, akwé mbəntó lé ulə.”

Jisəs ajé ambáné kóó
(*Mat 19:13-15; Luk 18:15-17*)

¹³ Bií uma bəó fə ákpa baá bwó áfə mbaá Jisəs nnó anéré ébwó amu mmye, ajé ébwó. Baá utóó bií ágégé mbə, ányá ébwó.

¹⁴ Yémbə Jisəs agégé mbə, metóó ésóó ji ajóó ne ébwó aké, “Lyáge ambánékó áchwó eta wa, ekagé dégbé ébwó néndé gefwa eyigé Esəwə ágbárege gelú eyigé bəó abi álu ndere baá bina.

¹⁵ Gəge me ngare enyú wáwálé nnó muú yi álá kamé nnó Esəwə ábé mfwa wuú nkane mamane kóó wó, akpéné fə né gefwa jíí.”

¹⁶ Efée Jisəs akpa baá bimbə ama ama né uwyaá, anere ébwó amu mmye ajé ébwó.

Abya muú ŋka
(*Mat 19:16-22; Luk 18:18-30*)

¹⁷ Jisəs alə mánjyε neke, ndere ájyé mendefə alomé gatele achwó kwé ji uká aké, “Ménleré melóméló, mpyéé nnó ne mbó gerwá eyi gélagé byéé?”

¹⁸ Jisəs ashuú ji meko aké, “Ulannó əkuú me muú melóméló? Yé muú ayi alómé metóó apó, ekosé Esəwə mbií ne alu melóméló.

19 Pó akage mabé Esɔwɔ ayi áke, ‘Ekagé ɔwá muú, ekagé akwé ulɔ, ɔjogé ejɔ, ekagé óténé ntésé gebyó. Ɔnyegé manwaá, nógé nte wyéé ne mmá wyéé.’ ”

20 Mende yimbɔ aké, “Ménleré nɔ mambélé mabé yina mako te dembáné ta.”

21 Ajógémbɔ, Jisɔs apɛ ji domée ne gejeé aké, “Ela wɔ genó géma. Chó kpó unó byé uko, ɔchye ŋka yimbɔ mbaá bɔ́ gekpo, ɔbée nye ne gefwa né mfaánebuú, ɔchwɔ akwólé me.”

22 Mende yina awugé mechó ewé Jisɔs ajɔ́ apwa, alyaá afé meshwemeshwe ne mesómé néndé ji awyaá gefwa dɔ́.

23 Jisɔs abwólé mmyɛ apɛ baá utɔ́ bíí aké, “Ejweré ne muú ŋka akpɛ né gefwagé Esɔwɔ.”

24 Baá utɔ́ bíí áwúgé mbɔ álá mano makpo fuú, yémbɔ Jisɔs ama jɔ́ ne ebwɔ aké, baá ba ejwéré mankpɛ né gefwagé Esɔwɔ!

25 Elú wáwá nnó mpɔ mashwɔne áshwá né embú ábyamé epwɔ nnó muú ŋka akpɛ né gefwagé Esɔwɔ ágbárege.

26 Baá utɔ́ bíí áwúgémbɔ byɔ ukɔre ebwɔ mmu ágígé atɛ aké, “Ne ndé muú yi abɔ nyé geŋwá eyi gélagé byéé?”

27 Jisɔs apɛ ebwɔ domeé ajɔ́ ne ebwɔ aké, “Unó bi upwɔ́ akwaá mampyɛ, upwɔ́ fɔ́ Esɔwɔ, néndé Esɔwɔ akage pyɛ unó uko.”

28 Pita alɔ manjɔ́ aké, “Gé, esé delyaá unó sé uko dékwɔlege wɔ.”

29 Ne Jisɔs ashuú meko aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó, yéndémuú ayi alyaá gepú jíí, yé lé áŋmé bíí abi andée ne abi ande, amma bíí ne antɛ

bií, baá bií ne makóó jii né gétú ya ne gétúgé abya melóméló,

³⁰ Εσωω achyege nye ji bóó ne gejame unó fa mme yina epwó nkane abó awyaá, yé úpú, áhμέ abi andée ne abi ande, amhá bií ne baá bií ne makóó jii ne áchyege nye ji ntó gejamégé efwyale né gétú ya. Ne abóó nye ntó genwá eyi gélagé byeé né mme ayi áchwó.

³¹ Yémbó gejamégé bóó abi alú mbó mbe nana, meso gébé álaá nye meso ne gejamé abi álu mbó meso nana ábéé nye mbe.”

*Jisós ama gáré máháne aléé nkane ji ágboó nye
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Jisós ne baá utóó bií alyá ákwóme ájyéé né Jerosale, Jisós alu ebwó mbe ne baá utóó bií akwe tametame, efó epye bóó bi akwólege ebwó. Ne Jisós ase baá utóó bií makpo áfyaneápeá átené babá ne aló mangaré ebwó unó bi upye nye ne ji,

³³ aló mangaré ebwó aké, “Wuúge, esé dékwóme mbó déjyéé né Jerosale, ewu, áfyéé nye Maá Nte Mekwaá né amú anóó baá ampyeé upé Εσωω ne ánleré mabé Εσωω. Ebwó ajógé nye nnó, me nkwe mpa, áwá me, ne áfyéé nye ji né amú bóó abi alá pó bóó Jus.

³⁴ Ajwyaáge nye ji, ákpóó ji matye mmye, átulé ji ne áwá ji. Yémbó ndó kpogele éléé ékwónégé, akwilége nye né negbo.”

*Dékpakpa né gefwagé Εσωω
(Mat 20:20-24)*

³⁵ Jemsi ne Jón baá Sebēdee áfe mbaá Jisós aké, “Ménleré dekelege nnó wó opye ese genó gefó.”

36 Jis̄os agií ebwó nnó, “Enyú dekélege mpye nyú ndé?”

37 Ashuú ji meko áké, “Ese dekélege gébégé ojwólégé né geluoge enóge, opye esé dejwolé ne wó, muú ama né egbe ebwonye wye ne ama né egbe ebwobe.”

38 Yémbó Jis̄os ajóó ne ebwó aké, “Nnó enyú dekage genó eyigé degíge mbó. Nnó enyú dekage nyú nye nkó efwyale ayi me nyuú nye? Nnó enyú dekage wó nye manaá efwyale ami me nwóó nye?”

39 Ashuú ji meko áké, “Ese dekage pyembó.” Jis̄os ajóó ne ebwó aké, “Enyú denyuú nye né nkó ayi nnyú nye ne dewóó nye manaá efwyale ami me nwóó.”

40 Yémbó, me fó wó njyaá bóó bi ájwólege né ebwonye wa ne abi ajwólege né ebwobe wó. Malu yimbó alú mbaá bóó bi abó manjwolé wyéé.”

41 Baá utó Jis̄os abi makpo áfya áwúgé genó eyigé Jemsi ne Jón ajóó mbó, ábó mansó matóó ne ebwó.

42 Jis̄os akuú ebwó ako ajóó ne ebwó aké, Enyú dekaá nnó ákpakpa bóó abi álá pó bóó Jus áwyaá utó mampye ne bóó bwó nkane ejíí ebwó. Yé ákpakpa meló áwyaá utó bi ajóge mechó ne bóó bwó ébyé.

43 Ne ébége fó mbó ne enyú. Yéndémuú nyú ayi akélege mambé muú kpaá abó mambé ménkpané defwé nyú,

44 yéndémuú nyú ayi akélege mambé menombé abó mambé eké mefwé mbaá bóó ako.

45 Pége gekpekepegé muú ndere Maá Nte Mekwaá, ji achwóó fó nnó bóó ákpá ji defwé wó, achwó lé mánkpa bóó defwé nnó achye geme jíí mawené gejámégé bóó né gabo.

Jisós apye Batimus agene

⁴⁶ Jisós ne baá utóó bíí akwóné né Jeriko. Ndere ályaa ájyé, gejamégé bós ákwólege ébwó meso. Muú ame nónómé fò akamege Batimus maá Timós ajwólé né mapea meti akós deko.

⁴⁷ Awúgé nnó Jisós ayi Nasaret ne akoóge mbó aló mankalé aké, “Jisós mpyáne Devid, gé me meshwe.”

⁴⁸ Gejamégé bós áweé ji aké jwòle nyame, yémbó akálege wye kálege ne eshye aké, “Mpyáne Devid ge me meshwe.”

⁴⁹ Jisós awúgé mbó atené, ajós aké, “kuúge ji achwó.” Ajye kuú ji aké, “Kwilé ka chwó ofoge, ákuú wó.”

⁵⁰ Muú ame nónómé yimbó afere nkú gefwine wuú anmé, anyo akwilé ka ája ji áfé mbaá Jisós.

⁵¹ Jisós agíí ji aké, “Ndé genó wó okélege nnó me mpye eta wyé?” Muú ame nónómé yimbó ashuú meko aké, “Ata, nkelege nnó opyé me ngéné mbaá.”

⁵² Jisós ajós ne ji aké, “Chó mmu gepú jyé, metóó ewé wó ofyéé ne me epye wó otóó.”

Ténéténé yimbó aló mángéné mbaá ne akwólege ji.

11*Jisós akpe né Jerosale nkane mfwa*

(*Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jón 12:12-19*)

¹ Ndere Jisós ne baá utóó bíí álé kwókwólé ne Jerosale, ákwónégé Betfage ne Betani baá maló áyi álú mfaá Mékwé Olif, ató baá utóó bíí makpo ápeá nnó ábó mbe.

² Ajós ne ébwó aké, “Chogé né maá meló ayi alu mbó enyú né mbe. Ndere dékpene wye, dégene nyé

maá géjuṅá ayi áshii muú álú danḡé wye. Kaáge, déchwó ne geji.

³ Ne mbogé muú agigé enyú nnó waá aké dekaá, garege ji nnó, Ata ne akélege, ne anérégé atomé nyε gekéré wáwá.”

⁴ Ajyége, áge maá géjuṅá yimbó ndere áshii né mbe menombi εgbε menó meti. Aló mánkaá geji,

⁵ ndere ákaágé bós abi álú eféé ágií εbwó áké, “Dekaáge géjuṅá yimbó ndé?”

⁶ Baá utós Jisós ágaré bós bimbó wye nkane Jisós abó ajós gébége atóme εbwó, ne ályaá εbwó ájye ne geji.

⁷ Achwógé ne géjuṅá yimbó mbaá Jisós, áfere mandeé bwó ágyaá géjuṅá yimbó né meso, Jisós akwó ajwólé mfaá.

⁸ Gejamégé bós ágyaáge mandeé bwó né meti nnó géjuṅá yimbó gekené mfaá, abifo ásórege uwó mámé ágyaáge meti ntó.

⁹ Ndere ajye bós abi álu mbe ne abi álu meso ákálege áké, “Matame mábé ne Εσωω! Mejé εbé ne muú ayi achwó né mabó Ata.”

¹⁰ Mejé εβε ne gefwage nte sé Deivid eyi gechwós mbó! Matame mábé ne Εσωω ayi alú né mfaánebuú ενiné mfaá mfaá!

¹¹ Ndere Jisós akpené né Jerosale, ajye kpe né mmú εcha upe Εσωω ape yéndégenó. Agégé nnó gébé gekoó, ase baá utós bíí áfyanéapeá ákeré né melo Betani manjye bele wye.

*Jisós alwεré genósge fig gégbó
(Mat 21:18-22)*

¹² Bíí ujjágé, ndere εbwó ályaá Betani ákérégé meso, mesa aló mamye ji.

13 Atene tete agé genó fig ne gejamé gé bya wye, afé ape nnó agene nye gempome fɔ wye. Akwónégé agé yé gefó wó ekosé bya ubíubi néndé gébé eyigé unó fig uwóme umpomé gelu gakwáne.

14 Jisəs ajó ne genó fig eyigembɔ aké, “Te mme abyéé muú amage nyéé sé gempome jyéé.” Baá utó bíí áwuú genó eyigé ji ajó.

Jisəs abú bɔ́ bi ákpó unó né mmu ɛcha upɛ ɛsɔwɔ (Mat 21:12-13; Luk 19:45-48; Jɔn 2:13-22)

15 ɛbɔ́ ákwónégé né Jerosale, Jisəs akpɛ né mmu ɛcha upɛ ɛsɔwɔ, alɔ mambu bɔ́ abi ákpó ne abi ánáme unó né mmu. Atyá makpókpógélé bɔ́ abi ákɛne geségé manka mankwɔré ne malu ujwólé bɔ́ ako abi ákpó upwine melɔ ɛbi ápyɛ upɛ ɛsɔwɔ ne ubi.

16 Ne ama kame sé nnó muú áma kpá genó gese akó yɛ ne geji né mmu ɛcha upɛ ɛsɔwɔ wó.

17 Ne alɔ manlere bɔ́ aké, “Asa mmu ηwe ɛsɔwɔ nnó ɛsɔwɔ aké, ‘Gepú ya ákuú nye geji nnó gepúgé mmyemenene mbaá umɛ malɔ mako.’? Yémbɔ ɛnyú débwalé géji gelá melu ɛwé ánjó ábige wyéé.”

18 Anó baá abi ápyéé upɛ ɛsɔwɔ ne ánleré mabé ɛsɔwɔ áwúge depɔ́ tiré Jisəs apyɛ, alɔ mánkɛle meti nnó áwá ji. Afó ji gétúgé gejamé gé bɔ́ álaá menɔ mekpɔ fuú né unó bi Ji alerege.

19 Nkwale akwónége, Jisəs ne baá utó bíí álya melɔ kpaá áfé ábelé mbaá ayicha.

Genó gé fig gégbɔ́ (Mat 21:18-22)

20 Ne dondo ayi Jisəs ne baá utó bíí ákerege meso, áge genó gé fig eyi Jisəs abɔ́ jó nnó gemage wɔ se unpome nkane gegbɔ́ mɛ.

21 Pita atege genó eyigé Jisəs abə ajóó ne genóge fig yimbə, ajóó ne ji aké, “Ménleré, gé genóó eyigé óbó ójóó nnó gemage wə sé umpome gégbó.”

22 Ne Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Fyεge matóó nyú ne Εσωω.

23 Ngarege enyú wáwálé nnó, muú ajóoge ne mékwé ewéna nnó, ‘Kwilé fa əkwéné mmu ebéé mega,’ ayi ála pó ne dembyə né metóó ne akamege nnó genó eyigé ji ajóó gepyéé nye, Εσωω apye wye nkane ji ajóó.

24 Ngarege enyú nnó dégíge yéndegenó né mmyemenene mbaá Εσωω, kamege nnó dése mé geji, ne gebéé nye eyigé nyú.

25 Ne yéndé gebé enyú deke denenemmye, debó manjinte gabo yi bəó ápyéé eta nyú nnó Nte nyú yi alu né mfaánebuú ajinte gabo awu nyú ntó.

26 Yémbə dela jinté gabo yi bəó ápye etá nyú wó, nte nyú yi alu né mfaánebuú ajigé fó nte gabo awu nyú.” *

*Agü Jisəs mbaá ayi uto ebi utané
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

27 Jisəs ne baá utóó bií ákéré meso né Jerosale. Ndere akwóne, akpe né εcha upε Εσωω alə mankéne né mmu, anóó baá abi ápyéé upε Εσωω ne ánleré mabé Εσωω chóncho ne ákpakpa melə ájye gií ji áké,

28 “Wə əpye unó bina ne ndé uto, ne waá achyéé wə uto ubi?”

29 Jisəs ashuú ebwó meko aké, “Me ntó nwyaá awa nkwe mangü enyú, degarege me, me ntó ngare enyú uto bi me nwyaá ne mpyéé unó bina.

* 11:26 Ελί wáwálé nnó: Ukwene bə ηwe abifo agbéé v. 26 nkane KJV.

30 Agií ebwó aké, Waá achye Jón uto manwyaá bɔ́ɔ́ manaá Esɔwɔ, Esɔwɔ waá akwaá? Shuúge me meko.”

31 Alɔ manyége mbeé ne atε aké, “Dejógé mbɔ nyε nnó? Ebege dejógé nnó, ‘Elé Esɔwɔ ne achyeé Jón uto bí,’ agige nyε esé aké, ‘ulannó ne delá kamé mekomejó wuú wó?’

32 Nnó dejó nnó utó bií utané mbaá akwaá?” Akage jó fɔ́ mbɔ gétúgé áfɔ́ bɔ́ɔ́ bi álu eféé nendé yéndémuú ajóge nnó Jón abó alu muú ekpávε Esɔwɔ wáwálé.

33 Ewéna epyε ebwó áshuú Jisɔs meko aké, “Esé dekaá wó”.

Jisɔs ashuú ntó ebwó meko aké, “Yé me ntó ngárégé fɔ́ enyú muú yi achyeé me uto ne mpyé unó bina.”

12

Nekanemejó bɔ́ɔ́ uségé ne mbɔ́ɔ́ mekɔ́

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Eféé Jisɔs alɔ manto ebwó nekanemejó aké, “Mende fɔ́ abɔ́ ató mekɔ́ wuú, ape unɔ́ ebi ákuú vine, ábɔ́gé umpome bií ápyéé mmɔ́, anɔ gebame agyaá ewú mme, achó embu, akwyéé mbaá ayi áhámegε umpome mampyε mmɔ́. Atene enyɔh mbaá ayi muú ájwólege ábamé mekɔ́. Ase bɔ́ɔ́ uségé afyé né mekɔ́ ewémbɔ. Atane afé neke né melɔ fɔ́.

2 Gébé gekwónégé eyigé ásɔrege umpome ebimbɔ, mbɔ́ɔ́ mekɔ́ ató maá defwé wuú ama nnó áchyeé ebií unó mbwé ebi utane né mekɔ́ ewémbɔ.

3 Yémbɔ bɔ́ɔ́ uségé bimbɔ áchyeé wó, ágbaré maá defwé yimbɔ átulé, ábú ji akéré amuamu.

⁴ Mbóó mekóó ama tó maá defwé ayifó, bóó bimbó ápye ji ntó átulé, ákere ji upa mekpo, áchyéé ji mekpo genóó.

⁵ Ama kere ató ayi agbeé makpo aléé, ji yimbó ágbare áwá. Ató gejamege abifó, átulé abifó, áwá abifó.

⁶ Elá le maá wuú ayi mende ama ayi abóó gejeé ne ji dóó, kwyakwya achwó fére maá yimbó ató, aferege nnó áchyege nye ji énogé.

⁷ Yémbó bóó uségé bimbó ágégé ji áló mánjógé áké ne ate, ‘Gége menyéé geteé mbóó mekóó na, chwóge déwá ji, geteé jíí gelaá eyigé esé.’

⁸ Ápyegé maá mbóó mekóó yimbó, áwá, ábwéé genkwó áfomé meso gébámé.”

⁹ Jisós ánerenge agíí ébwó aké, “Ényú defere nnó mbóó mekóó yimbó apye nye nnó ne bóó uségé bimbó? Abó manchwó awá bóó bimbó achyéé mekóó ewémbó mbaá bóó abicha.

¹⁰ Ényú dejojó me né mmu nwe Esowó nnó, ‘Ntaá eniné antené upú ashyaá nnó nélómé, néni ne nélaá menó ntaá ayi ágbaré ekwó gepú.

¹¹ Ata ne apye nnó ewú ébe mbó, ne elu gekpekpe genó né ame se.’”

¹² Jisós ánerenge mántó nekanemejojó eni, ákprakpa bóó Jus ákaá nnó ajóge mbó lé ne ébwó. Akelé meti mampye ji, yémbó áfóó nyá gejamégé bóó abi álú eféé ályaá ji áfé.

*Agíí Jisós mechó nkamakpo
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)*

¹³ Ewyage átó bóó Farasi fó ne ekwó Heród nnó ájye agíí Jisós gejamégé bóó nkweé nnó akwegé nekwené meno, ágbaré ji.

14 Ajyégé mbaá Jisṓs ájṓ ne ji áké, “Ménleré esé dékaá nnó ɔlu muú wáwálé. Ɔsele yéndemuú janja, ɔfṓ fṓ ame bṓ. Ɖerege bṓ unó ndere Esṓwṓ akélege wáwálé. Garé esé, nnó ebé se ekame nnó déchyégé ñkámakpo mbaá mfwa Rom waá déchyégé?”

15 Nnó déchye waá déchyege?”

Yémbṓ Jisṓs agé me defyá debwṓ, agii ebwṓ aké, “Ndé enyú dépenege me mataá? Chwóge me ne sére me nchére.”

16 Achwógé ne ji, agii ebwṓ aké, “Mekpo wá na ne mabṓ waá na ásamé né ñka eyi?” Ashuú ji meko aké, “Élé mekpo mfwa Rom ne mabṓ mií.”

17 Jisṓs agaré ebwṓ aké, “Chyéége mfwa Rom genó eyi gélu éjií ne chyéége ntó Esṓwṓ genó eyi gélu eyi Esṓwṓ.”

Awuúgé meko ayi Jisṓs ashuú ebwṓ álaá mano mekpo fuú.

*Agii Jisṓs nkwé mankwile né negbo
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)*

18 Ewyágé bṓ Sadusi fṓ áchwṓṓ mbaá Jisṓs. Ebwṓ ákame nnó muú agbogé, akwilége sé né negbo. Ajṓ ne Jisṓs áké,

19 “Ménleré, Mosis abṓ asá né mmu ñwe ebé se nnó, ‘Muú agbogé alyage mendée wuú ayi ála bye baá ne ji wṓ, meñmó wuú abṓ mansé mekwi mendée yimbṓ nnó ábyégé baá ábé lé né mabṓ ami mewené meñmo yimbṓ.’”

20 Né gébége fṓ áñmó fṓ ákénéama abi ande álu, ayi mbe abá mendée agboó yé maá apó.

21 Ayi akwólege ji ase mendée yimbò né ukwi ji ntó agboó yé maá apó. Wyeimbò ne epye ne ayi agbeé makpo áléé.

22 Mbò ne epye ne aḡmó bimbò akénéama. Ebwó ako ágbó ayi ye muú alá bye maá ne mendée yimbò wó. Ebélégé mendée yimbò ntó agbó.

23 Ne ndere ebwó ako ábáné mbò mendée yina, gébégé ákwilégé né negbo, mendée yina abeé nye ayi waá?”

24 Jisós ashuú ebwó meko aké, “Enyú dékaá nnó delu gyéé wó? Delu gyéé nénde dékágé fò mekomejòó Eṣṣwá ne utó bíí.

25 Ama jòó ne ebwó aké, gébégé bòó ákwilégé né negbo, neba nébéé se. Alaá le nkane makiénné Eṣṣwá né mfaánebuú.

26 Ne gétúgé mechò bòó ágbógé ákwilégé né negbo, enyú delu danjòó genó eyigé ásámé mmu ḡwe Mosis? Né abya genòó eyigé mewε εbò eluli wye gélá sòoge, Eṣṣwá ajòó ne Mosis aké, ‘Me nlu Eṣṣwá ayi Abraham, ne ayi Asek ne ayi Jakób’.

27 Eṣṣwá apó fò ayi awuú bòó, alú Eṣṣwá ayi bòó abi álú abε. Enyú bòó Sadusi ako delu gyéε né mechó ewéna.”

Ebé ewé epwá mabe mako

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Ménleré mabé Eṣṣwá fò ayi alú eféé gébégé Jisós ajòoge ne bòó Sadusi, ágégé nnó Jisós ashuú ebwó meko ne denḡa ágíí ji áké, “Ebé Eṣṣwá ewéndé eḡea epwá mabé mako?”

29 Jisós ashuú ji meko aké, “Ebé ewé epwá mabe mako ele ewé ejòó nnó, bòó Isreli wuúge Eṣṣwá nte se ayi abò esé ako alu ama,

³⁰ gbógé ne Ata Eσωω wyéé ne metáó wyéé meko, ne mendoó wyéé meko ne uféré byéé uko. Tégé wyéé lé ji yéndégébé, pyégé utáó bií ne eshye wyéé meko,

³¹ ne ewé egbeé apeá eke, gbógé ne nte ménmè wyéé ndere ogboó ne geme jyéé. Yé ebé ewé eñeá epwáó ayina apeá épó.”

³² Ménleré mabé Eσωω yimbó ajóó ne Jisós aké, “Ménleré, ójóó chánéné, elu wáwálé nkane ójóó nnó Eσωω alu ama ayichá apó.

³³ Ne élú ntó wáwálé nnó óbó mambógé gejee ne Eσωω ne metáó wyéé meko, óbó mántégé wyéé lé ji yéndégébé, óbó mámpyégé utáó bií ne eshye wyéé meko. Ne óbó mambó gejeé ne ate bóó nkane óbó gejeé ne geme jyéé. Óbelege mabé ayina apeá eló epwá yéndé gefógé upε ne eshye ewé ósáó né mewε óchyege mbaá Eσωω nkane eshye.”

³⁴ Jisós agegé nnó menleré mabe Eσωω ayina ashuu meko melóméló, ajóó ne ji aké, “Ela wá gachyé ne ókpé né gefwage Eσωω. Eló né gébé eyigémbó yé muú ayi ama mua mangíí ji nkwé apó.”

*Muú ayi Eσωω akweré ji ela gefwa alu maá wad?
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Ndere Jisós alérege bóó né escha upε Eσωω, ajóó aké, “Epye nnó ne ánléré mabé Eσωω aké Muú yi Eσωω akweré ji elá gefwa alu mpyáne mfwa Devid?

³⁶ Mendoó Ukpea ne epye mfwa Devid jimbo abó ajóó nnó,

‘Ata Eσωω aké ne Ata wa,
jwólé fa né egbé ebwonye wa né gelúoge énogé

kpaá τε mpyéé bɔ́ mawámé byéé álaá eké mboó
genɔ́ ayi ɔ́nérege uká byéé mfaá.’

³⁷ Ne mbɔ́gé mfwa Devid akú Muú yi Esɔwɔ akweré
ji elá gefwa nnó ‘Ata wuú’, epyéémɔ́ nnó ne muú
yimbɔ́ ámágé bé mpyáne wuú?”

Nɔ́ere Jisɔs alerege mbɔ́ mmye muú ayi alu eféé
matoó ágɔ́ ebwɔ́ manwúgé unó bi ji álerege.

*Jisɔs akwelé baá utɔ́ bii mbeé nnó ekage áse
gepɔ́gé Anleré mabe Esɔwɔ*

(Mat 23:1-36; Luk 11:43, 46; 20:45, 46)

³⁸ Nɔ́ere Jisɔs alu lérege aké, “Sége gébé ne
gepɔ́gé ánleré mabé Esɔwɔ. Ebwɔ́ ágboó mámfyéé
bɔ́ nkúu átyé átyé, ákéné ágyaáge ntoné gese nnó
bɔ́ átaméé ebwɔ́ ne énogé.

³⁹ Ebwɔ́ ágboó ntó mánjwólé né malu énogé né
mmu macha mmyemenene, ne ájyéé epáá, ájyaá
lé malu afwa ne ájwólege.

⁴⁰ Ebwɔ́ ányé ákwi ándée upwɔ́, ánéne mmye
áwyáge mámbwólé bɔ́ nnó álú bɔ́ alálá. Nɔ́ere
ápyembɔ́ efwyale ebwɔ́ ejame nye epwɔ́.”

Echyé mbya mekwi mendée

⁴¹ Jisɔs anérége manlere, ajye jwólé toitoi ne
mekwa ewé áfyéé nka apele nɔ́ere bɔ́ áchwɔ́ áfyé
manka bwɔ́ mmu genó eyigé áfyé nka Esɔwɔ. Agé
nɔ́ere gejáméé bɔ́ manka áchwɔ́ áfyéé gejáméé
nka.

⁴² Ewyage mbya mekwi mendée fɔ́ achwɔ́ fyé ntó
baá ubaá nɔ́ba ápeá abi álá fuú ye genó wɔ́.

⁴³ Mekwi mendée yimbɔ́ achyegé mbɔ́, Jisɔs akú
baá utɔ́ bii aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó echyegé
ewé mbya mekwi mendée yina achyéé epwɔ́ ewé
yéndémuú áchyéé.

44 Yéndemuú áferé ekeke nka né gejamé eyi ji awyaá achyé, yémbò, ye lé mekwi mendée yina alu mbya, akwe ula géba jí achyéé.”

13

Jisòs agaré ndere áchòó nye echa upε Εσωωò
(Mat 24:1, 2; Luk 21:5, 6)

¹ Jisòs ályáge echa upε Εσωωò, maá utòò wuú ama ajòó ne ji aké, “Ménleré, pe uchánchá upú ebi átené ne uchánchá mataá.”

² Anérégé, Jisòs ashúú ji meko aké, “Pó ògé mbò ukpékpé upú bina? Umúge nye kpá ne mataá ne mataá. Yéé ntaá némaá eni nélaá nye mfaá nte népó.”

³ Ewyage ndere Jisòs ajye jwóle né mfaá Mékwe Olif éwé élú toitoi ne echa upε Εσωωò. Pita, Jemsi, Jon ne Andru áfé mesomeso ájye gií ji aké,

⁴ “Garé ese, nde gébé eyige depò tiré na depyé nye? Ne ndé gepò ese dégéne nye ne dékaá nnó unò bina uko upye nye wáwálé?”

⁵ Jisòs alò mangaré ebwó aké, “Sége gébé ekagé muú fò ábwólé enyú déno mewaá.

⁶ Njòge mbò, néndé gejamégé bòò áséle nye mabò ma áchwó eta nyú. Adoó nye ebwò ewómé ájòoge aké, ‘Me ne nlu’ Ápye nye mbò ábwólé gejamégé bòò áno mewaá.

⁷ Ne déwuú nye ntó abya be kwókwólé ne enyú, ne ebi ámmye tete, Yémbò gébége unò bina uké upyéé, débégé fò ne efò. Néndé unò bina ubò mampye ne epófò nnó mme yina achwò kwya wó.

⁸ Gébé eyigémbò ntó malò kpakpa ámmye nye ne ate ne ate afwa ne bòò bwó ámmye nye ne ate, emímí mesa ekwene nye malumalu. Mme yina

anyíge nyé ne eshye abwólé né gejamégé malu. Ewéna ebé nye eké lé ula uló ubalé ebi mendée awúu gébége nebye neké nemmye ji.

*Jis̄as agare aṅgbá bií efwyale ewé ebwó ágéne nye
(Mat 10:16-25; Luk 21:12-17)*

⁹ “Ségé gébé, kaáge nnó ápyéne nye enyú áfyé né amu ákpakpa meló ápa mpa enyú mmu macha eso. Atúlege nye enyú né macha mmyemenene. Né getú ya, ájáme nye enyú détene né mbe ushu bó góména ne afwa meló. Ápyégémbó kaáge nnó dege mbó lé meti mangaré ebwó mekomejóó wa.

¹⁰ Ne gemégé nnó mme yina akwya, bóó ábó mangaré abya Esowó melóméló né maló mako.

¹¹ Gébége ápyégé enyú ekagé dedorégé mmye mankelé uchuú mejóó ebi déjóóge. Gébé gékwónégé jógé uchu mejóó ebi uchwó enyú meno, néndé uchu mejóó ebi déjóóge upófó ebi enyú elé Mendoó Ukpea ne échyége nye enyú.

¹² Ne gebé eyígémbó ntó, aṅmó áchyége nyé atéé aṅmó nnó áwá. Ante áchyége nyé baá bwó nnó áwá. Baá áténege nyé ukóló ne amma bwó ne ante bwó mampye nnó áwá ebwó.

¹³ Bóó ako ápaá nye enyú gétúgé délu áṅkwólé ba. Yémbó yéndémuú ayi akogé metóó te kwyakwyaá, áférege nye ji né efwyale gabo.

*Jis̄as agaré nkane áchóó nye Jerosale
(Mat 24:15-21; Luk 21:20-24)*

¹⁴ Jis̄as afe mbe mánjoge aké, “Gebobogé genó eyi gechyége mekpo unó mbaá Esowó, gepyéé nyé né malu ayi gélage pó mampye. (Muú ayi akúu ṅwe yina ase gebé nnó efwyale echwóó.) Gébé

eyigémbə, bə́ abí álu né gebagé mewaá Judiya ábó ájye ákwó mfaá makwe ábíí.

15 Yéé muú ayi alú mfaá gepú ekagé akyaá nnó ashulege mme ajye bó genó né mmu gepú jíí. *

16 Muú ayi alú ntó né mekwó áchwó gé yé gébé nnó akere mmú achwó bə́ nku gefwene wuú ne ábó.

17 É é ebéé nyé mbə́ nnó ne andeé abí álú ne mane yé ne abí áchyége baá mámbé.

18 Nége mmye mbaá Éswə́ nnó ekagé unó bina upye gébé gé néba,

19 néndé éfwyale ewé échwə́ nyé, ebéé gekpékpé gé éfwyale ewé délá lú dangé te Éswə́ akwyé mme yina ne yé ewé emage be sé eké ewémbə́ epó.

20 Mbə́ gé Éswə́ alá sərə́ ndə́ yimbə́ éla mboó wó, ebyénnó yéé muú ayi apome nyé apó. Yémbə́ gétú gé bə́ abí Éswə́ ájyaá nnó ábé abíí, asə́rege nyé ndə́ eyimbə́ éla mboó.

21 Gébé gé yimbə́, mbə́ gé muú agaré enyú nnó, ‘Gége Kras, Muú yi Éswə́ akweré jí élá gefwa alu fa,’ yéé agaré lé enyú nnó, ‘Alu né’, dékamé gé fó ne jíí.

22 Njóge mbə́ mampye enyú dekaá nnó, bə́ gé byə́ abí áké álu Kras ne bə́ gé byə́ abí áke álu bə́ gé ekpávé Éswə́ ntó áchwó nyé. Achwó gé ápyéé nyé ukpékpé ufélekpá ébi upwə́ amu. Apyémbə́ nnó ábwólé bə́ ako ne mbə́ gé meti ebége yé ebéle bə́ abí Éswə́ ajyaá nnó ábé abíí, ábwólé ébwó ánó mewaá.

23 Sége ye gébé! Dekaa nnó mbó mé mbe ngaré

* **13:15** Είλι wáwálé nnó: Bə́ Jus áténege upú bwó, mfaá alu de de ayi muú akáge kwə́ ajwóle wyéé.

enyú depɔ etíré na gemεge nnó dépyεgé.

Unó bi upye nye geméǵé nnó Maá Nte Mekwaá ákérege meso fa mme

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Gébéǵé εfwyale εwéna εchwǵé, ténéténé ayi εbyεé, ημεé εkwene nye gemuagemua. Mfaá ágénéǵé sé.

²⁵ Ambe ntó ánómege nye, ne unó bi uwyaaá uto né mfaánebuú unyíge nye.

²⁶ Εφέé ne ágéne nye nkane Maá Nte Mekwaá achwǵó né mmu gekó ashúlege achwǵó ne gekpékpéǵé uto ne énéǵé.

²⁷ Wyε né gébé εyígémbɔ, atɔme nye makiénné jíí nnó ájyé anyweré bǵó abi jí ájyaá né mme meko nnó ábé abii mbaá ama.”

Jisɔs améε gepǵé genǵge fig ne unó bi upyεé nye

²⁸ Jisɔs ajǵó ne baá utǵó bíí aké, “Pεge gepǵge genǵge fig degií genó wyε. Gébéǵé mata jíí áǵǵé mántó bya uke enyú dekaá nnó nshwǵné achwǵ shúle.

²⁹ Wyémbɔ ntó ne gébéǵé enyú déǵéǵé nkane unó bina upyεé, débó mankaá nnó gébé εyígémbɔ géla kwǵkwǵlé.

³⁰ Ngarege enyú wáwálé nnó njye eníné na néǵboó fǵ kpaá te unó bina ukó úpyεé.

³¹ Mfaá ne mme ákoóge nye yémbɔ mekomejǵó wa alaá te kwyakwya.

Yé muú ayi akaáǵe gébé εyigémbɔ apó

(Mat 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³² “Yé muú ayi ákaá bíí né gébé εyígé unó bina úpyεé nye apó. Makiénné εsɔwǵ ne mfaánebuú

ákaágé fɔ, yé Maá Ɛsɔwɔ jimboó ákaá wó. Ɛkosé wyɛ Nte wuu ji mbií ne ákaá.

³³ Ségé gébé dékpómé mmyɛ, debé peé dégilé néndé enyú dékaáge fɔ gébé eyíge unó bina upyɛé nyɛ.”

³⁴ Aké, “Elú eké mende fɔ abó ajoyé neke, alyaa gepú jíí ne baá défwɛ bíí nnó ápele. Achyɛé yéndémuú ebi utóó, ajóó ne ayi ábáme gepú aké, ‘Bé peé, ógilé’.

³⁵ Wyembɔ ntó ne enyú débɔ mambɛ peé dégilé néndé dekaá fɔ gébé eyíge mbóó gepú akerege meso wó. Akage chwó ne nkwale, metóó utuú, gejoyéjyégé bíí, yéé ebéle dondo.

³⁶ Ɛkáge akwɔ enyú nenmé ndere debélege dékwánege.

³⁷ Ndere ngarege mbɔ enyú, mbɔntó ne ngárege yéndémuú nnó, Bége peé”.

14

Ajóó geju manwá Jisɔs

(Mat 26:1-5; Luk 22:1, 2; Jɔn 11:45-53)

¹ Ndɔ ela epea eyí bóó Jus ányéɛ epaá koó upú ne epaá brɛd yi alá mualé. Anóó baá ámpyɛé ure Ɛsɔwɔ ne ánleré mabé Ɛsɔwɔ ájwɔle geju ákélege meti nnó áwá Jisɔs bibí.

² Ajóó ne ate áké, “Dépyɛgé fɔ ji gébége epaá ɛwéna, ékáge bóó áñme ummyɛ né melɔ.”

Awáá Jisɔs mawéé né meló Bétani

(Mat 26:6-13; Jɔn 12:1-8)

³ Ndere Jisɔs alu né meló Betani mmu gepúgé Simun muú ubá anyéɛ menyéé, mendée fɔ achwó kpé mmu ne ékpómé mawéé gebé ami majame

ηκα δῶ, ele laménda ayi ebwó ákuú nnó nard. Anené meno ékprómé ewémbo agbe maweeé mimbo né mekpo Jisῶs.

⁴ Mendée yina apyεge mbo, matῶ áśó bῶ fῶ abi álu eféé kpaá te ájῶge ne ate áké, “Mendée yina achῶ mbo maweeé mína ndé?”

⁵ Mawée amí ákáge kpró, áse gejamégé ηka eyi epwῶ ηka eyi muu akage pye né ηme, áchyéé mbaá ubyá bῶ ne wῶ mendée yina óchῶ mbo?”

⁶ Jisῶs ajῶ ne ebwó ake, “Gῶge ji abe nyame, ndé enyú dechyége ji efwyale? Apyε mbo lé me genchánchágé genó eta wa.

⁷ Ubyá bῶ úlú ne enyú, dékáge poó ebwó yéndégébé eyi dékélege. Ne me mbeé nye fῶ ne enyú gébé geko.

⁸ Mendée yina apyε me genó eyigé ji akaáge pye, abó mbe agbe me maweeé mmye nnó gébégé ngboge áníí me níige.

⁹ Ngarege enyú wáwálé nnó yéndé mbaá ayi bῶ ágárege nye Abya melóméló ayina né mme meko, ágárege nye ntó genó eyigé mendée yina apyε. Nkane ágárege, mbῶntó ne áteé nye ji yéndégébé.”

Judas akame mankpó Jisῶs

(Mat 26:14-16; 11; Luk 22:3-6)

¹⁰ Judas Iscarot ayi alú maá utῶ Jisῶs ama né géluágé abi áfyaneápeá, ajye báne anῶ baá ámpyεé ure Esῶwῶ nnó ákpoó ebwó Jisῶs.

¹¹ Ebwó awuúgé gejuge Judas, matῶ ágo ebwó ányemenon nnó áchyége ji ηka. Eféé ne Judas álῶ mankélegé meti ewé ji apyεé ne Jisῶs akpe ebwó né ámu.

Jisɔs anyéé epaá koó upú ne baá utɔ́ bíi
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-13, 21-23; Jɔn 13:21-30)

¹² Bíi mbe ebí anyéé epaá bred yi álá muálé, gébé eyígémbɔ ne áwáne mágónnámé gepɛ nnó anyé epaá koó upú. Baá utɔ́ Jisɔs ájye gií ji áké, “Átá ndé mbaá yi ókélege nnó esé déjyé détyéé menyéé epaá koó upú wyéé?”

¹³ Agigémbɔ Jisɔs áferé baá utɔ́ bíi ápeá, ató aké, “Chóge né meló kpaá, detuge nye ne mende fɔ ayi ákpané nkɔ́wá manaá né mekpɔ, kwólege ji.

¹⁴ Dekwónégé né gepú eyígé ji akpené, jóge ne mbɔ́ gepú nnó, ‘Ménleré aké dégií wɔ nnó, maá gepú ánkéé alé nnó ji achwágé ajwólé anyé menyéé epaá koó upú ne baá utɔ́ bíi?’

¹⁵ Ne mbɔ́ gepú yimbɔ alerege nye enyú maá gepú ayi ákwyé mé ábélé né mfaá enyón, tyége menyéé sé eféé.”

¹⁶ Baá utɔ́ bimbɔ ájyɛge, ágé wye yéndégenó nkane Jisɔs ajɔ́, átyé menyéé epaá koó upú bwó eféé ábele.

¹⁷ Nkwale akwónégé, Jisɔs ne baá utɔ́ bíi makpɔ áfyaneápeá, áfé manyé menyéé yimbɔ.

¹⁸ Ndere ájwólé anyéé menyéé Jisɔs ajɔ́ ne ebwó aké, “Ngarege enyú wáwálé nnó muú nyú ama achyɛge nye me mankwaá.” Mbɔ́ yimbɔ alu mbɔ fa anyé menyéé ne me.

¹⁹ Baá utɔ́ bíi áwúgé mbɔ, ála mmye meshwemeshwe, yéndémuú agige ji áké, “Áta nnó élé me?”

²⁰ Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Élé muú ayi ese ne ji détyége nye amu manta mbya né mmu akpánkpa.

²¹ Ne Maá Nte Mekwaá agbóo nye wye ndere nwe Esɔwɔ abó ajɔ́ mé te gachií. Utonkwa ube ne muú

ayi akpóo nyε Maá Nte Mekwaá. Ε έ! Mbogé nnó ábέ dambyé muú yimbó, mbó ελό kpaá εpwo.”

Menyéé Ata Jisós

(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Kor 11:23-25)

²² Ndere Jisós ne baá utóó bíí ányéε menyéé, abó ntó bréd áchyégé matame mbaá Εσωó né mmyemenéne, agyá ntó bréd yimbó ubauba, akaré mbaá baá utóó bíí ajóge aké, “Gége menyammyε wa na. Sége dényé.”

²³ Jisós abwéé ntó amó ne mmóó né mmu, achyéggé matame mbaá Εσωó, achyε baá utóó bíí ányú átu ate.

²⁴ Ajóó ne εbwó aké, “Gége manoó ma amí magbéle mbaá gejamégé bóó gétúgé menomenyε εwé Εσωó ányé ne ákwaá.

²⁵ Ngarege εnyú wáwálé nnó ndere nnyú mbó mmóó mína kwyakwya, mmagé nyú sé amícha kpaá τε nnyú nyε ami make gébéggé Εσωó aké agbarege gefwa jíí.”

²⁶ Ne εbwó ánéréggé, ákwá ekwó áféé Εσωó átané ákwó mfaá Mekwε Olif.

Jisós agaré ndere Pita áshyáa nyε jí

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jón 13:36-38)

²⁷ Jisós ajóó ne baá utóó bíí aké, “Εnyú ako deboó nyε delyaá me ndere ásámé mmu ηwe Εσωó nnó, Εσωó aké, ‘Nwane nyε membame mágónne ne ekwó mágónne εláa nyε tyátyá.’

²⁸ Ne nkwlégé né negbo, mbó nyε mbe ne εnyú né gebagé mewaá Galilíí.”

²⁹ Ajógémbó, Pita aké, “Yé bóó ako ne ábó alyaa wó, me nlyágé fó wó.”

30 Jis̄os ashuú ji meko aké, “Pita gó ngaré w̄o nnó utuú bina fi gemégé nnó men̄o mekw̄o akú ukúkúle upea, w̄o ɔshyaá nye ukúkúle uléé nnó ɔkágé me.”

31 Yémb̄o Pita aké, “Yé ebé lé negbo, ngb̄oo ne w̄o, nshyáá f̄o w̄o.” Wyémb̄o ntó ne abif̄o ako áj̄o.

Jis̄os anemmye né Getsemane
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Jis̄os ne baá ut̄oó bií ako áfé né melu ewé ákuú nnó Getsemane. Akwónégé éwu, agaré ebw̄o aké, “Jw̄olege fa, kpaá te nnérege manénemmye.”

33 Aj̄ogémb̄o asé Pita, J̄emsi ne J̄on nnó akwólé ji. Nkane ájye al̄o mamb̄o gejamégé meshwe ne masómé né met̄oó.

34 Aj̄oó ne ebw̄o aké, “Masómé amí malú me met̄oó, maténe me meti negbo. Yémb̄o jw̄olege fa deb̄e peé.”

35 Atégé yéé mmye mbe gachyéé ató mano mme, amo ushuú mme, anemmye nnó mb̄ogé meti élú, Es̄ow̄o apye efwyale ewémb̄o ekooó ji kooóge.

36 Anenemmye aké, “Nte, Nte yéé genó eyi gepw̄o w̄o gepó. Nnene w̄o mmye féré amó efwyale yina átáné me mmye. Yémb̄o pye genó eyigé w̄o ɔkelege ép̄o f̄o eyigé me nkélege.”

37 Anérégé akeré meso mbaá ayi b̄o Pita álú, achw̄o báne ebw̄o ndere ábélege géjyá. Ape Pita, agíi ji aké, “Simun, nnó enyú dékágé b̄éf̄o peé ne me, yéé lé né nchwaneke ama?”

38 B̄éége peé, dénénemmye mbaá Es̄ow̄o nnó ékágé enyú dékpé né mmuameno. Mat̄oó nyú ákélege nnó enyú dénénemmye yémb̄o menyammye nyú áwyá gepwá.”

39 Ama Iya ebwó akéré meso manemmye wye gefóge mmyemenéne eyigé ji abo anéne.

40 Ne amá akérégé ndo eyi egbeé epeá né mbaá baá utóó bií álú, abané wye ndere ebwó ábélege géjyá néndé géjyá gejá ebwó ame dóó, ne ákaá se meko ayi áshuúge ji wó.

41 Jisós ama akérégé ndo eyi egbeé eléé, abané wye ebwó ndere ábélege, anyá ebwó aké, “Délú bélege géjyá, degbeége mmye? Gékwyá mbo, ge gébé gekwané eyigé áfyé nye Maá Nte Mekwaá né amú bóó ubeé.

42 Kwilége ka, déjye, gé muú ayi akpóo me mbo, alé chwó mé.”

Apye Jisós

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jón 18:3-12)

43 Ndere Jisós álú jóógembo, Judas maá utóó wuú ayi ama né geluágé abi áfyaneápeá achwó ne njuné bóó enine negbáre bo aparanja ne mámbó unóó. Bóó bina élé anóó baá ámpyeeé ure Esowó ne ánleré mabé Esowó chóncho ne ákpakpa melo ne átómé ebwó nnó áchwó apye Jisós.

44 Eké epyembó, Judas abó mé mbe agaré ebwó aké, “Muú ayi me ntyaáge gége ji mbo pyége, défyéé metóó metóó nyú, déjye ne ji.”

45 Judas ákwónégé yé gébé achó sé wó, akoó cho afé mbaá Jisós aké, “Ménleré ntamé,” akpá ji atyaá.

46 Bóó bina ágégé, áchwó ápye ji agbaré ji ne amu matomato.

47 Apyégé Jisós, metóó esó maá utóó wuú ama ajuú aparanja asó etu memfwé etukpe ámpyeeé ure Esowó.

48 Εφέε ne Jis̄os agií ebwó aké, “Enyú dechwó na ne b̄o aparanja ne mámbó unó mampye me nnó me nlu menjó?

49 Me nlú fa ne enyú yéndé bií, nlerégé mekomejóó Εσωω né εcha upe, nnó débó degéé me mampye wó? Yémb̄o genó eyigé ásame mmu ηwe Εσωω gebó mampyé.”

50 Baá utó bií ágégé mb̄o, áboó, ályaá ji.

51 Nkane ájye ne Jis̄os, ηjye gesa f̄o afyale metyεé ndeé né menyammye akw̄olege ebwó. Aké ágéne ji, ágbare ndeé yimb̄o nnó ápye ji,

52 apalé eji, alyaá abó afé gejóηéné.

Jis̄os akpe unó mpa

(*Mat 26:57-66; Luk 22:63-71; J̄on 18:13, 14, 19-24*)

53 Ασε Jis̄os áfe ne ji mbaá etúkpe ampye upe Εσωω, ánó baá abi ápye upe Εσωω, ánleré mabé Εσωω chóncho ne ákpakpa melo ájye chome wyε.

54 Pita ntó akw̄olege ebwó meso gachye, gachye kpaá te akpene né mmu dachi etúkpe ampye upe Εσωω. Εφέε ne ajye bane ámbamé dachi etukpe nnó awyagé mewε.

55 Anó baá ampye upe Εσωω ne b̄oó ako abi ájw̄olé mmu εcha εso, ákelé ammá mpa gebyó mamma Jis̄os mmye nnó áwá ji. Yémb̄o ágé yεé ema wó.

56 Gejamégé b̄oó ákwye dep̄o mámma Jis̄os mmye yémb̄o elé gebyó néndé ebwó ako ápó nya meko ama.

57 B̄oó abif̄o ákwilé ka, ábȳoge ji gebyó mmye aké,

58 “Ese déwú ndere ji ashuú mmye nnó ji ammu nyε εcha upe Εσωω ewéna ewé akwaá átené ne

ámu, ne ndo ελεέ εκwωνέγέ áτενεge εwéchá εwé áλά τενέ fó ne ámu wó.”

⁵⁹ Υέμβω εbwó ako από meko ama.

⁶⁰ Εφέε ne εtύκpe amppe υπε Εσωω άkwile ka né mβε ushuú bóó ako ágií Jisws áké, “Wó ntó opó ne meko manshuú né depó εtire bóó ájóoge mbó nnó oppe?”

⁶¹ Υέμβω Jisws akwene bōmbō yé meko ashuú ji wó. Etukpe ema ημέρε εgií ji εκέ, “Wó ne ólú Maá Εσωω, Muú yi Εσωω akweré ji ελά gefwa?”

⁶² Jisws akamé áké, “Me ne nlu, dégene nye ndere Maá Nte Mekwaá ajwolé né geluoge ενόγέ né εgbé εbwōnyε Εσωω ne ndere achwó nye né mfaánebuú mmu geko.”

⁶³ Εtύκpe amppe υπε Εσωω agyá mandeé jíí né mmye manleré nnó metóó εsó ji dōó, agií εso áké, “Ndé gécha démage kéle bō ntésé?”

⁶⁴ Pó déwú depó εtiré ji ajóoge? Amεge mmye ne Εσωω, nana deké deppe nnó ne ji?” Bóó ako akame áké, εκwane nnó, “Áwá ji wáne.”

⁶⁵ Εφέε ne bóó abifó álō mánkpo ji matpe mmye, áwé ji ndeé amε, átúlege ji, ájóoge áké, “Garé εsé muú ayi adoó wó?” Ámbamé εcha εso áchwō se Jisws ádoó ji maka.

Pita ashya nnó akadge Jisws

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jōn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Ndere Pita álu né dachi yimbō, maá mesō mendée fō ama né geluage abi ákpáne defwé mbaá εtύκpe amppe υπε Εσωω achwō εφέε,

⁶⁷ agé ndere Pita ájwǎlé áwyaá mewε. Ape ji dómeé, ajó aké, “Wǎ ntó ɔlu gelua ne Jisǎs muú Nasaren yimbǎ.”

⁶⁸ Pita ashya aké, “Chaá-ó nkaá yé geno eyigé ǎjǎge mbǎ wǎ.” Ndere Pita akwilé manjye né meno gébámé, menǎmekwǎ mbe akú.

⁶⁹ Mesǎ mendée yimbǎ áamá ágεgé Pita wye alǎ mamma jǎ ne bǎǎ abi átené efeé aké, “Mende yina alu muú bwǎ ama.”

⁷⁰ Pita ama shya wye shya eké ewyage, bǎǎ abi átené efeé álǎ mánjǎǎ ne Pita aké, “Wáwǎlé gebii gepǎ mmu, ǎkágé shya fǎ néndé ɔlu muú Galilii.”

⁷¹ Yémbǎ Pita álǎ mánkalé aké, “Mbǎgé mbyǎgé le gebyǎ mfaánebuú áshulé me mmye, nkágé fǎ mende ayi enyú déjǎge mbǎ.”

⁷² Ténéténé yimbǎ menǎ mekwǎ akú ukúkúle upeá kǎkǎǎǎǎǎǎǎ. Pita ate mekomejǎǎ ayi Jisǎs abǎǎ ájǎǎ ne ji nnó, “Gemégé nnó menǎ mekwǎ akú ukúkúle upeá ǎshya nye mánǎne aléé nnó ǎkaágé me.” Atege mbǎ anyǎ meko ngbǎ ali segé segé.

15

Afe né Jisǎs mbaá Palet

(Mat 27:1, 2, 11-14; Luk 23:1, 2; Jǎn 18:28-32)

¹ Wye ndere bii ujyaá dondo, anǎǎ baá ampye upe Eǎwǎ, ákpakpa melǎ ne ánléré mabé Eǎwǎ áchomé ne bǎǎ eso ako, ájwǎle ájǎǎ geju. Efeé ne ágbaré Jisǎs áwéle, áse ji, áfé mbaá gǎmena Palet.

² Akwǎnégé Palet agii Jisǎs aké, “Wǎ ɔlu Mfwa bǎǎ Jus wáwǎlé?” Jisǎs aké, “Elu nkane ɔjǎǎ.”

³ Ajǎgémǎ, anǎǎ baá ampye upe Eǎwǎ álǎ mammálé Jisǎs depǎ mmye matimati.

⁴ Palet ama gií Jisṓs aké, “᾿᾿pó ne meko manshuú? ᾿᾿wuú fṓ depó etíré ámmalé wṓ mmye nnó ṓpye?”

⁵ Ne yeé meko Jisṓs ashúú ji wṓ, ewena epye Palet alaá meno mekpo fuú.

Palet asó mpa nnó áwá Jisṓs

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jṓn 18:39–19:16)

⁶ Gepṓge Palet gelu nnó yéndé ηme gébégé epaá koó upú bṓó Jus ábṓ mamferé muú ama né denṓ ndere bṓó ákélege.

⁷ Né gébé eyígembṓ muú denṓ fṓ alú efeé, ákuú ji Barabas. Ji ne abifṓ ákpe denṓ gétúgé bṓó abi ebwṓ áwané né efwyale ewé ebwṓ áchwṓṓ ne éwú né melṓ.

⁸ Ndere elúmbṓ, gejamégé bṓó ájye báne Palet nnó áferé muú denṓ ama ndere ápye mé yéndé epaá ewémbṓ.

⁹ Palet agií ebwṓ aké, “Enyú dékelege nnó mferé Mfwa bṓó Jus?”

¹⁰ Palet agií mbṓ elé ji akaá chájéné nnó elé wye né nchye detú ne anṓṓ baá ampye upe Esṓwṓ ápyené Jisṓs áchwṓṓ ne ji eta wuú.

¹¹ Yémbṓ anṓṓ baá ampye upe Esṓwṓ ágaré ekwṓ bṓó ewémbṓ nnó ágaré Palet aferé lé Barabas.

¹² Palet ama agií ebwṓ aké, “Enyú dékelege me mpye yeé nnó ne mende yina ayi ákuú ji Mfwa bṓó Jus?”

¹³ Ne ebwṓ ako ákalé kénké aké, “Wṓ ji né gekwa.”

¹⁴ Palet ama gií ebwṓ aké, “Ndé gabo ayi ji ápyeé?” Yémbṓ ákpe kále kénké né eshye aké, “Áwṓ ji né gekwa.”

15 Nnó Palet apye matṓ ágṓṓ bṓṓ Jus, aferé Barabas né denṓ. Agaré bṓṓ bee bií nnó átulé Jisṓs ne geto, áneregé, áwó ji né gekwa.

*Bṓṓ bee ájwyage Jisṓs
(Mat 27:27; Jṓn 19:2, 3)*

16 Bṓṓ bee bimṓṓ ánérégé mantulé Jisṓs, ája ji áfé mmu εcha ḡmena. Akuú bṓṓ bee ako né geluá gebwó.

17 Afyé ji nkúu megélé, áto εla meshíí eke εla mfwa ákweré ji mekpo.

18 Apyeḡembṓ, álṓ manjwyagé ji áké, “Mfwa bṓṓ Jus, neki nébé ne wṓ.”

19 Ne álṓ mándógé ji unṓṓ né mekpo. Akpó ji matyé mmye, áto manó mme mampye eké anóge ji.

20 Anérégé mánjwya ji, aferé nkúu megélé yimṓṓ ákeré áfyε ji mandeé jíí né menyammye wuú. Aja ji átane né melṓ manjye wó né gekwa.

*Awó Jisṓs né gekwa
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jṓn 19:17-27)*

21 Nḡere ájyεé átuú ne mende fṓ ayi akamege Simun muú melṓ Seren nkane atané melṓ wuú ajyεé né Jerosale. Bṓṓ bee bimṓṓ ágbaré ji kpékpé nnó akpá gekwagé Jisṓs. Simun alu nte bṓ Aleksanda ne Rufṓs.

22 Afé né Jisṓs né mbaá ayi ákúu nnó Golgota. Ula utané nnó melú Uḡkṓḡkṓ makpo.

23 Achyεé ji mmṓṓ amí áchwaré ne uka εbí ákuú nnó myrrh * Yémbṓ Jisṓs ashya manyú.

---

* 15:23 Ελί wáwálé nnó: Myrrh εle uka bi úlú nya mampye nnó muú awuúge fṓ ubale dṓṓ.

24 Ala wye efée mbɔ, áwɔ́ ji né gekwa, áñme gefógé megyaá fɔ nnó ákáré mandeé jíí eyi yéndémuú aséle.

25 Awó Jisɔs né gekwa né kálánka eneneama né dondo.

26 Abó gebagé genɔ́ áwɔ́ mfaá mekpo gekwa eyigé áwómé Jisɔs wyeé, ása genó eyigé áké ji apye ne áwóme ji. Aké, “Mfwa bɔ́ Jus.”

27 Awó ntó ánjo apea gebégé gema ne Jisɔs, ama alu né egbé ebwɔnye wuú ayifɔ́ né egbé ebwɔbe wuú. Yéndémuú bwɔ́ álu né mfaá gekwa jíí.

28 Mechɔ́ ewéna épye nnó ébé wáwálé nkane mekomejɔ́ Esɔwɔ́ ájɔ́ nnó áfyé ji mmu mpa bɔ́ ubeé. †

29 Ne bɔ́ abi ákoge koógé ájúu Jisɔs mashye mmye, ákamege ne makpo, ákálege áké, “É é, Pó wɔ́ ne áké ɔmmu nye echa upe Esɔwɔ́ gemégé nnó ndɔ́ eléé ekwóné wɔ́ ɔmage téne ewéchá?”

30 Poó gеме jyé ɔtáné mfaá gekwa ɔshulé mme.”

31 Wyémbɔ́ ntó ne anɔ́ baá ampye upe Esɔwɔ́ ne ánleré mabé Esɔwɔ́ ntó ájwyáge ji áké, “Apoóge bɔ́ bí chachá, akaáge poó fɔ́ gеме jíí.

32 Aké ji alu Muú yi Esɔwɔ́ akweré ji elá gefwa, áma jɔ́ áke ji alu Mfwa bɔ́ Isréli, átáné mfaá gekwa áshuúlé mme. Apyegé mbɔ́, ese défyéé matɔ́ ne ji.” Anjo bimbɔ́ abi áwómé ntó ebwɔ́ né ukwa, ájúu Jisɔs mashye mmye.

Negboné Jisɔs

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jɔn 19:28-30)

---

† 15:28 Elú wáwálé nnó: Melo ñwe ewena né ukwene bɔ́ ñwe abifo áfyé ewu né ukelenge pe KJV ne TEV.

33 Metós ηωmese, kálánká efyáneépeá eké ékwónege, ημεέ enomé, gemmua gékwé né melo meko kpaá te kálánká eleé.

34 Kálánka eleé eyimbo, Jisws alw mánkalé kénké aké, “Éloi, eloi lama saba tani, ula utené nnó Esōwō wa, Esōwō wa, ndé olyaá me mbií né efwyale?”

35 Bós abifō abi áténé eféé áwúgé ndere Jisws ajóge mbo áferé aké, “Akuú mbo lé Elija muú ekpávé Esōwō.”

36 Muú ama né geluage bós bimbo abó gatelé ajye bó ekochá, áwe ne genós anyua né mmú mmós amí mamýáme, abweé até Jisws né ubós meno nnó ányú. Ajós aké, “Degé kpé nnó Elija achwō feré nyε ji mfaá gekwa yi.”

37 Ne Jisws ama akále kénké, ashulé kwyakwya geféré h-ε-m metós ekwé.

38 Wyé ndere Jisws ágbó, ndeé eyi ekaré εcha upe Esōwō, εgyalé uba upeá te mfaá gba-ra-ra-ra εtya mme.

39 Muú kpaá bós bee † ayi atene eféé agegé gefós eyige Jisws akalé ne ale gbó aké, “Wáwálé mende yina alu Maá Esōwō.”

40 Gébé eyigémbō ntó, andée fō áténé nya tete ágéné yéndégenó eyi gepyé ne Jisws. Né geluage andée bina Meri ayi atané melo Magdala, Salome, ne Meri mma Jemsi ayi mamane kō ebwó ne Jose álu ntó wyε.

41 Gébégé Jisws alu né Galilií andée bina ábó ákwólege ji, ama ápóge ji ntó, andée abifō abi átane Jerosale ákwōle Jisws álu ntó wyε.

---

† 15:39 Elí wáwálé nnó: Muú kpaá bós bee Rom alu muú yi apele usaá bós bee uta.

*Anii Jisəs**(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jən 19:38-42)*

⁴² Jisəs agbó bií bí bọ́ Jus ako ákpomége mmye nnó né nkwale álo mányé uwyaá bwó. Ndere bií ule koó,

⁴³ mende fọ ayi ákuú ji Josef achwó. Alu muú melo Arimatya, alu muú ayi anoge ji dọ́ né eso bọ́ Jus, ji abọ agile ntó gébé eyigé Esowọ achwọ gbáre nye gefwa jí. Akpome mmye nkane mende, ajye báne Palet agí ji nnó achye ji utó nnó ajye áferé genkwógé Jisəs né mfaá gekwa.

⁴⁴ Agigé mbọ, Palet alaá meno fuú mánwu nnó Jisəs agbó me. Akú muú kpaá bọ́ bee agí ji wá Jisəs agbóo mé.

⁴⁵ Muú kpaá bọ́ bee yimbọ akamé nnó agbo, eféé ne Pálet akamé nnó Josef akáge jye feré genkwógé Jisəs né gekwa.

⁴⁶ Josef ajye na éshyé ndeé pópó, aféré genkwógé Jisəs né gekwa, afyalé géjí ne éshyéé ndeé eyimbọ, akpa ajye fyé mmu menome ewé áchomé mmu etárávé. Abogéné gekpékpégé ntaá agbé meno menome ewembọ.

⁴⁷ Méri muú melo Magdala ne Méri ayi mmá Jose ágé mbaá ayi ábelé genkwógé Jisəs.

16*Jisəs akwilé né negbo**(Mat 28:1-10; Luk 24:1-12; Jən 20:1-10)*

¹ Bií uwyaá bwó ukógé, Méri muú melo Magdala, Salome ne Méri mmá Jemsi ájye na mawéé gebéé nnó ájye gbere né genkwógé Jisəs.

² Ne dondo bií mbe né uwyaá, ndere mbe nme atane, ebwó ájye né menome ewé anii Jisəs.

³ Agíge ate áké, “Waá ábogéné nye esé gekpékpé ntaá eníné ágbε mbɔ menome”?

⁴ Aké ákwonege wye, áge nnó ábogéné mé ntaá enínémbɔ néla babá nelu gekpékpé gé ntaá.

⁵ Ndere ebwó ákpene mmu menome ewémbɔ, áge nnye gesa fɔ ajwólé né egbé ebwonye bwó, afye ewule pópó. Ebwó ágégé mbɔ alá mano mekpó fuú.

⁶ Nnye gesa yimbɔ ajó ne ebwó aké, “Défógé. Nkaá nnó dékelege mbɔ lé Jisɔs muú Nasaret ayi ábó áwomé nya ji né gekwa, apó sé fa, Esɔwɔ apye ji akwilé né negbo. Gége melú ewé ábó ábelé ji.

⁷ Kéregé meso dégaré Pita ne baá utó bíí abifɔ nnó ji abó mé mbe ne enyú afé né Galilíí; dégené nye ji ewú wye ndere ji abó agaré enyú.”

⁸ Andée bimbɔ átáné né menome ne gatelé, áwére ne efɔ metó, ne yéé muú fɔ agaré ebwó geno eyíge pye wó gétúgé efɔ ewe elú ebwó mató. *

Jisɔs aléré mmye mbaá Meri yi Magdala

⁹ [Dondo bíí mbe uwyaá ebi Jisɔs akwilé né negbó, abɔ mbe aléré mmye mbaá Meri muú melo Magdala. Jisɔs abó aferé nya ji aló nchye akénéama mmye.

¹⁰ Meri afe agáre ájeé bíí abi ebwó ábó ákene nya ne Jisɔs ne ábane ebwó ndere álíle, ásómege.

¹¹ Yé lé ebwó áwuú nnó Jisɔs álú mebe Meri muú melo Magdala agé ji, ákamé fɔ nnó elu wáwálé wó.

Jisɔs alere mmye mbaá baá utó bíí apea

¹² Ewyágé Jisɔs akwó mbe ushuú baá utó bíí apea né gefó eyigé alá kaáge sé ji gébége ebwó akene ájye né meti.

---

* **16:8** Elú wáwálé nnó: Malo nye yina 9-20 apó né ukwene bɔ nye bifɔ.

13 Eɓwɔ ákaáge nnó muú yi ágene mbɔ ele Jisɔs, ákeré meso ájye garé baá utɔ́ bifo yémbɔ ye muú bwɔ yi ákamé nnó élú wáwálé ápó.

Jisɔs alere mmye mbaá baá utɔ́ bií afyaneama
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jɔn 20:19-23; Anɔ 1:6-8)

14 Ema ewyagé ndere baá utɔ́ bií ájwólé ányéé menyéé, akwɔ eɓwɔ ushuú alɔ maweé eɓwɔ gétúgέ álá pɔ né ukáme ne matɔ́ ayi eɓwɔ áɲea álá kamé mekomejɔ́ bɔ́ abi ágené nnó ji akwilé né negbo wɔ́.

15 Ajɔ́ ne bwɔ aké, “Chóge né malɔ mme meko dégarége bɔ́ abya Eɓwɔ melóméló.

16 Muú ayi akamégé mekomejɔ́ yina ne áwyaáge ji manaá Eɓwɔ, áférege nyé ji né efwyale gabo. Ne muú ayi álá kamé mekomejɔ́ yina wɔ́, ákwéne nyé mpa Eɓwɔ.

17 Gé unó bi upye nyé ne bɔ́ abi ákamé ne Eɓwɔ na. Né mabɔ ma ábuú nyé aló nchye, ájɔge nyé ufɔ́ mejɔ́ ebi álá kaáge fɔ́.

18 Agbárege nyé mmyɔ́ ne ámu ne ye ányú le uka ubo yéé geno eyi gepye eɓwɔ gepó. Anérége bɔ́ mameé amu mmye, átóge.”

Jisɔs akwɔ afé mfaánebuú

19 Ata Jisɔs anérége mánjɔ́ depɔ́ tire na, Eɓwɔ ase ji akwɔ afé né mfaánebuú. Ajwólé né geluɔge enógé né egbé eɓwɔnyé nte wuú Eɓwɔ.

20 Baá utɔ́ bií ntó álá mbɔ ákeré, ákené ágarége bɔ́ mekomejɔ́ Eɓwɔ né malɔ mme mako. Atá Jisɔs ntó alu ne eɓwɔ achyege eɓwɔ utó ápyéé ufélekpá mánleré nnó mekomejɔ́ bwɔ alu wáwálé.]

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e